Dünya Muharrirlerinden
Tercüme Serisi 41
PANAİT İSTRATİ
ANGELDAYI
Türkçeye çeviren:
YAŞAR NABİ
REMZİ KİTABEVİ

Cumhuriyet

17 nci yıl sayı: 5883

İSTANBUL — CAĞALOĞLU
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul - Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefon: Başmuharrir: 22366. Tahrir heyeti: 24298. İdare ve matbaa kısmı: 24299 - 24290

Salı 24 Birincikânun 1940

Prof. HALİDE EDİB
İNGİLİZ EDEBİYATI TARİHİ
Muharririn Edebiyat Fakültesindeki derslerinden müteşekkildir.
328 büyük sahife 160 kuruş
AHMED HALİD KİTABEVİ

Pazar günü, Ankara İpodromunda at yarışlarını takib buyuran Millî Şefimiz halkın alkışlarına mukabele ederlerken

Akdeniz Meselesi

Şimdiki vaziyette Akdenizi İngiltereye haram etmek iddiası tamamen tersine dönen bir efsane olmuştur. Ve işte bu vaziyete bir çare bulmak içindir ki Fransanın yardımından istifade olunmak isteniyor. Fransanın tarihi ihanet telâkki olunabilecek böyle bir oyuna alet olmasına kolay kolay ihtimal verilemez.

Bugünlerde Fransaya buhranlı hayat yaşatan siyasî vaziyet, Akdenizde İngilterenin hakkından gelebilmek için mağlûb Fransanın yardımından faydalanmak keyfiyeti etrafında toplanıyor. Akdenizde İngiltere vaziyete hâkim olmuş, İtalyanın bu havalide İngiliz kuvvetleri karşısında çok müşkül bir vaziyete düştüğü anlaşılmıştır. Bu hale çaresaz olmak için, elbette mühim menfaatler teklifile Fransadan donanmasile ve üslerile mihvere yardım etmesi isteniliyor. Fransanın kendisinden ısrarla, tazyikle, kimbilir belki de tehdidle bile istenilen bu yardım şekillerine muvafakat edip etmiyeceği noktasında durmadan evvel hâdiselerin hayret verici istihalelerini ibretle temaşa etmek daha yerinde olur:

Milletler Cemiyetinin şiddetli itirazına uğrayan Habeş seferi İtalyan - İngiliz münasebetlerini çok hâd safhalara sokmuş olduğu sıralarda İngiltere ile İtalya arasında zuhur edecek müsellâh bir ihtilâfta İtalyanın Akdenizi İngiltereye haram edeceğine dair çok yüksekten konuşmasına mukabil İngiltere bir türlü Fransayı beraber yürümeğe ikna edememiş ve kendisi de tekbaşına yürümekten çekinmişti. O zamanki Fransada İtalya ile 1935 ikincikânun anlaşmasını yapan M. Laval hükûmet reisi bulunuyordu. İngiltere ile İtalya arasında zuhur edecek bir harbde o zamanki İtalyan iddialarına göre bilhassa tayyarenin büyük rol oynayacağı hesaba katılıyordu.

İtalya şimdiki yeni Avrupa harbine girmesinden pek çok evvel Laval anlaşmasını bozdu. Şarkî ve şimalî Afrikada verilen geniş topraklarla Tunustaki İtalyanlar rejimindeki müsaadekârlık artık İtalyaya kâfi değildi. Şimdi bunlara Savua'yı, Nis'i, Korsikayı ve binnefis Tunusu ilâve etmek lâzım geliyordu. Fransa yıkılırken İtalya belki bunlardan da geniş hesablarla harbe iltihak etti. Şimdi şartlar daha müsaiddi. İngiliz anavatanının kapılarına dayanmış kudretli ve muzaffer bir Almanyanın ittifakına yaslanan İtalya artık kendisini bilhassa Akdenizde istediği gibi at oynatacak vaziyette görüyordu. Ortada Fransa yoktu. İngiltere ise kendi adalarını kurtarıp kurtaramıyacağı şüpheli çok zor bir barb safhasile kucak kucağa gelmiş bulunuyordu.

İtalyanın harbe müdahalesi üzerinden yedi aya yakın bir zaman geçmiştir. Bu müdahalenin ilk günleri Fransız yıkılışile sersemleyen İngiltere için elbette azçok müşkül olmuştur. İngiliz ticaret gemileri Akdenizden geçmek yerine bü-

YUNUS NADİ

[Arkası sahife 5, sütun 3 te]

Millet Meclisinde
Ticarî mukaveleler tasdik olundu

Kahraman ordumuza aid melbusat maddelerinin dışarıdan da getirtilmesine izin veren kanun Meclisten çıktı

Ankara 23 (a.a.) — B. M. Meclisi bu gün Şemseddin Günaltayın başkanlığında toplanarak Belediyeler imar heyetinin fen işleri teşkilâtına aid kanuna bir madde ve telgraf, telefon kanununun 7 nci maddesinin tadiline mütedair kanunun birinci maddesine bir fıkra ilâvesine aid kanun lâyihalarile askerî izin kanununun 1 inci maddesine bir fıkra ve jandarma erat kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna yeni bazı hükümler ilâvesine aid kanun lâyihalarının ikinci müzakerelerini

[Arkası sahife 5 sütun 1 de]

Bardia'nın düşmesi gün meselesi

Harekât sahasında toplanan esirlerin miktarı 36 bini buldu

Kahire 23 (a.a.) — İngiliz umumî karargâhının tebliği:

Topçumuz Bardia müdafaa hatları arkasında bulunan düşmanı dövmekte devam etmiştir. Şehir etrafındaki hazırlıklarımız terakki etmektedir.

Sidi Barrani muharebesinde ele geçerek şimdiye kadar sevkedilmiş olan esirlerin adedi 35.949 a baliğ olmuştur. Bunların 1704 tanesi subaydır. Bunlardan başka daha binlerce esir de ileride üsera kamplarından sevkedilmelerini beklemektedirler.

Gallabadın garb tarafındaki mıntakada topçularımız faaliyet göstermiştir.

Kenyanın şimal hududunda müfrezelerimizin taarruzu devam etmektedir.

Bardia'nın zaptı gün meselesi

Londra 23 (a.a.) — News Chronicle gazetesinin Kahire muhabiri yazıyor:

Bardia şimdi İngiliz kuvvetleri tarafından tamamile muhasara edilmiş bulunmaktadır ve bu şehrin zaptı artık bir zaman meselesidir. Vakıâ Bardia'yı müdafa eden İtalyanların, burasını uzun müddet tutmalarına kifayet edecek yiyecek ve mühimmatları varsa da Bardia'da ikinci bir Calais müdafaası yapmağa karar verecekleri şüphelidir.

Bardia mahsurları susuz da kaldılar

Kahire 23 (a.a.) — Cepheden dönen bir subayın ifadesine göre, Bardiayı müdafaa eden İtalyan kuvvetleri ciddi bir surette susuzlukla karşılaşmaktadır.

[Arkası sahife 5 sütun 6 da]

M. Churchill

Churchill dün İtalyanlara hitab etti

«Sizinle çarpışmak istemedik. Harbi bir tek adam istedi ve İtalyayı harabiye sürükledi»

«İtalyan milletinin karar vereceği an gelmiştir»

(Yazısı 3 üncü sahifede)

Libya çölünde, altüst edilen İtalyan mevzilerinden birinde

VICHY'YE BİR HAFTALIK MÜHLET

Almanya bütün Fransız üslerini işgal etmek kararında

İşgal mıntakasındaki hudud kapatılıyor

Fransada mukavemet ruhu canlandı

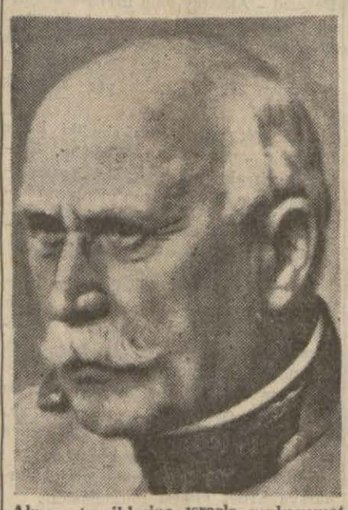

Alman tazyiklerine ısrarla mukavemet etmekte olduğu anlaşılan Fransız devlet reisi Mareşal Pétain

Londra 23 (a.a.) — Müstakil Fransız ajansı bildiriyor:

Hitler'in Vichy hükûmetine yedi gün mühletli bir ültimatom vererek işgal altında bulunmıyan Fransız topraklarındaki liman ve demiryollarından istifade etmek ve İtalyaya Alman kıt'aları göndermek istediğine dair dolaşan şayiaları nakleden İngiliz gazeteleri Fransız milletine hitab etmekte, Fransız milletinin hâlâ yüksekliğini muhafaza eylediğini unutmamasını yazmaktadır.

Daily Herald bu mesele hakkında

[Arkası sahife 3 sütun 5 te]

Eden Hariciye Nazırı oldu

Lord Halifaks Vaşington'a Büyük Elçi olarak gidiyor

Harbiye Nazırlığına da Yüzbaşı Margesson getirildi

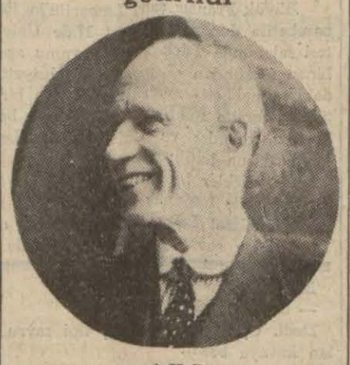

Lord Halifax

Londra 23 (a.a.) — Resmen bildirildiğine göre, İngiliz kabinesinde şu değişiklikler olmuştur:

Hariciye Nazırı Lord Halifaks, Vaşingtona müteveffa Lord Lothian'ın yerine büyük elçi tayin edilmiştir.

[Arkası sahife 5, sütun 3 te]

Hazin bir kayıb

Eski Ticaret Vekili ve Antalya meb'usu Cezmi Erçin dün vefat etti

Merhum Cezmi Erçin

(Yazısı 3 üncü sahifemizde)

Millî Korunma Kanunile
Hükûmete verilen salâhiyetler genişletildi

Muhtelit Encümende yapılan müzakereler

Ankara 23 (Telefonla) — Millî Korunma kanunun bazı maddelerini değiştiren ve kanuna yeni hükümler ilâve eden lâyiha Meclisin çarşamba günkü toplantısında görüşülecektir. Dün de bildirdiğimiz gibi, muhtelit encümen halk ve millî müdafaa ihtiyaclarını temin maksadile tanzim edilmiş olan bu lâyihanın ehemmiyetine binaen müstaceliyetle müzakeresini teklif etmiştir. Muhtelit encümen Ticaret Vekili Mümtaz Ökmenin de huzurile yaptığı içtimalarda lâyihayı esas itibarile muvafık görmüş, maddelerin müzakeresinde bazı tadiller yapmıştır.

Merkez teşkilâtında ihdas olunacak kadroların tatbikına hükûmeteç başlan-

Muhtelit encümen müzakerelerine iştirak eden İktısad Vekilimiz Mümtaz Ökmen

Ceza hükümlerinde yeni şekiller

makla beraber, derhal Büyük Millet Meclisine arzı derpiş edildiğinden, bunun maksadı daha sarahatle ifadesi için maddedeki ibare encümence «Büyük Millet Meclisinin tetkik ve tasdikına» suretinde ikmal edilmiştir.

Başvekilin salâhiyeti etraflı bir şekle ifrağ olundu

Başvekilin haiz olacağı inzibatî ceza verme salâhiyeti, icabında mezkûr cezaları hafifletebilmek ve kaldırabilmek iktidarı verilmek suretile encümence daha etraflı bir şekle ifrağ edilmiştir. Encümen fazla mesaide bulunacakların taltifi için lâyihada mevcud hükümleri ihtiyaca uygun görerek aynen kabul et-

(Arkası sahife 3 sütun 2 de)

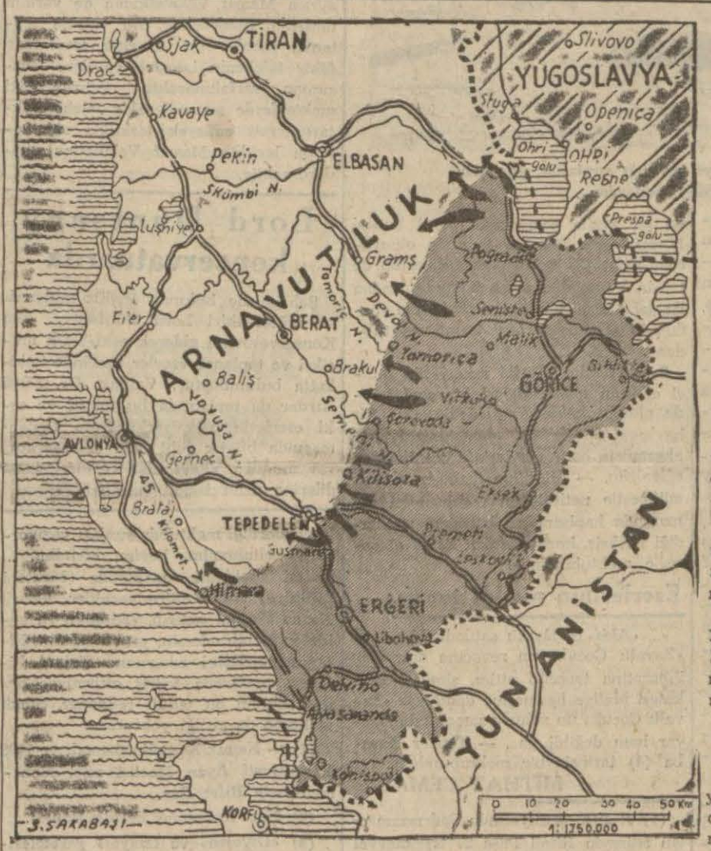

Arnavudluk cephelerinde harekâtın dün aldığı vaziyeti gösterir harita

YUNAN ORDUSU ZAFER YOLUNDA!

Dün Himara ile Gotmar kasabası zaptedildi

Bir faşist taburu mühimmatile teslim oldu, 2 İtalyan fırkası imha edilmek vaziyetinde

Atina 23 (a.a.) — Himara limanının Yunan kıt'aları tarafından işgal edildiği bildirilmektedir.

Atina 23 (a.a.) — Himara'nın alınması şerefine bütün binaların üç gün müddetle bayraklarla donatılması emredilmiştir.

30 subay ve 800 erden terekküb eden 153 üncü Siyahgömlekliler taburu bütün levazım ve techizatile birlikte esir edilmiştir. Bu tabur Arnavudluğa 6 kânunuevvelde gelmiş bulunuyordu.

Ankara Radyo gazetesinin verdiği yeni tafsilât

Ankara 23 (Telefonla) — Ankara radyo gazetesinin bu akşamki neşriyatından: Arnavudluk merkez cephesinde Timoriçada İtalyanların şiddetli mukavemetine rağmen Yunanlılar hayli ilerlemeğe muvaffak olmuşlardır. Cenubda ise Tepedelenin iki kilometre yakınına kadar ilerleyerek Gotmar kasabası ve

[Arkası sahife 5 sütun 7 de]

Rumanya

Nereye gidiyor?

«Sovyetler Birliğile münasebet gerginleşmiştir ve Moskovanın son protestosu, Rumen hâmisi Almanyaya da müteveccihtir»

Ankara Radyo gazetesi, dün akşam Rumanya hâdiselerini şu suretle tefsir etmiştir:

Rumanyadan gelen haberler, Rumanya ile komşu devletler arasındaki münasebatın gittikçe gerginleştiğini gösteriyor. Macar radyosu Rumanya hakkında en ağır sözleri sarfederken, Rumen gazeteleri de Rumanyanın «haksızlıkları tamir için harekete geçeceğini» açıkça yazmaktadırlar.

Bundan maada Rumen - Sovyetler Birliği münasebatı da gergin bir safhaya girmiştir. Sovyetler Birliği tarafından Rumanyaya tevdi edilen protestonun ayni zamanda Rumanyanın hamisi bulu-

[Arkası sahife 5 sütun 3 te]

HARB VAZİYETİ

İtalyanın her tarafı bombalanıyor

Libyadaki İngilizlerin ikinci darbeyi indirmeleri beklenmektedir

Askeri vaziyette, göze çarpan yenilik, İngiliz tayyarelerinin Venediğe hücum ederek civarda Porto Marghere'deki petrol tasfiye fabrikalarile dokları bombardıman etmeleridir. Buradaki yenilik şimdiye kadar Milano, Torino, Cenova gibi İtalyanın şimalinde ve batı şimalindeki yerlerle Napoli gibi batı cenubundaki bir limanın dövülüp de, Venedik mıntakasında İngiliz bombalarının ilk defa patlamasında değildir; bu tayyarelerin, verilen tafsilâta göre, İngiltereden gelmiyerek Adriyatik denizinden gel-

[Arkası sahife 5, sütun 5 te]

Ren havzası ve istilâ limanları

Her gece muntazaman bombardıman ediliyor

Almanlar da evvelki akşam Manchester'e büyük bir akın yaptılar

Londra 23 (a.a.) — Hava Nezaretinin tebliği:

Mannheim'daki sınaî tesisatı İngiliz hava kuvvetlerine mensub bombardıman tayyarelerinin dün geceki hedeflerini teşkil etmiştir.

Diğer taraftan Rhin sahili karşısında bulunan Dudwigshaven'de yangınlar çıkarılmış ve infilâklar işitilmiştir.

Rhin havzasında diğer bazı hedefler de bombardıman edilmiştir.

Birkaç sözle

Bir kış günü felsefesi

Hocam Bekir'e

Marmarayı çevreleyen karşı dağlarda kar var. Bulutların kirli rengine karışan bu alaca beyazlığı penceremden seyrederken, bilmem neden Eflâtunun, vaktile bize mektebde öğretilen birkaç cümlesini hatırlayorum. Galiba şöyle diyordu: «Hakikati bütün açıklığile görmek insana hiç bir zaman müyesser olamaz. Biz onun sadece gölgesile avunuruz. Arkamızı kapıya çevirmiş olarak bir mağaranın içinde gibiyizdir. Gözlerimizle duvara bakar, dışarısını göremeyiz. Yalnız ara sıra kapıdan giren ışık, önümüzdeki duvarda bir takım gölgeler gezdirir. Kâinata ve kendimize dair bütün bilgimiz, işte o gölgelerden ibarettir.»

Karşı dağları seyrederken hatırladığım bu lise felsefesi, birdenbire on yedi yaşının hasretile yanmaya başlayan zihnimi kısa bir seyahate davet ediyor. «— Karşımda uzanan şu alaca beyazlık neyin gölgesi diyorum, onu bir hayal halinde oraya seren ışık nerede?» Ve arkamda uzandığını bildiğim sayısız dağlar, vadiler ve ovalar üzerinden zihnim Manş kıyılarına kadar bir kırlangıç hızile uçuyor. Her yerde sefalet, açlık ve ölüm! Sebebsiz bir kinle kuduran insanlar, kışın kirli beyazına gömülmüşler, birbirlerine kemiği görünen yumruklarını sallayorlar.

Onları örten beyazlık kefen midir, yoksa deli gömleği mi?

N.

Namık Kemal

Hakkında ufak notlar

— 3 —

Vatan şairi, şimdi de Abdülhak Hâmidi hayata hazırlamağa çalışıyordu

Yazan: **Mithat Cemal**

«Mecmuai Ulûm» sahibine, Namık Kemal bir mektubunda diyor ki «Şimdiye kadar mecmuaya yazı göndere-medimse de size Hâmid Beyefendi gibi bir muavin veriyorum ki onun yazı yazmakta olan iktidarı benim yazı yazamamakta olan ıstırarımı affettirmeğe maa ziyadetin kifayet edeceğinde şüphe yoktur. - 5 nisan 96»

İşte bizim sevdiğimiz Namık Kemal bu mektubdadır. Kıskanmıyan Namık Kemal. O kadar kıskanmıyan ki Hâmide ben seni taklid ediyorum, diyor: «(Sahra) nın ayni aynine, kafiyesi kafiyesine nazirini filhakika fransızcada ben de görmedim. O, cenabınızın mühteraatından, (Vaveylâ) da o ihtiraın gelişigüzel bir tahville biz hazretlerinden sadır olma taklidatındandır.»

Fakat edebiyatta taklid etmesi, ona hayat dersi, hamiyet dersi vermesine mâni olmuyor. «Kardeşim, Hâmidim, e-

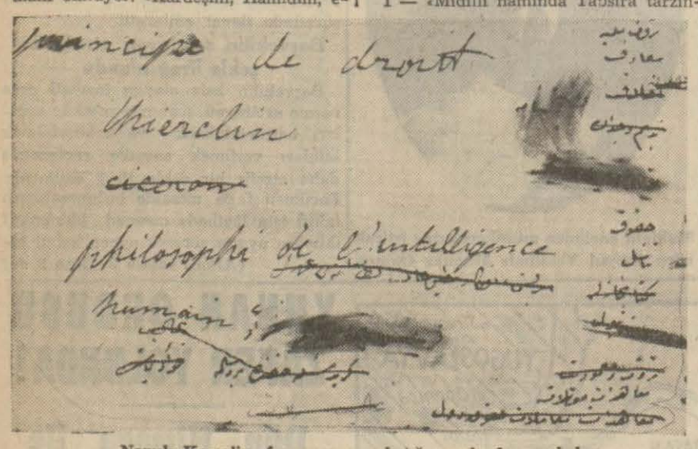

Namık Kemalin, fransızcaya çalıştığı sıralarda, yanlışlar yaparak yazdığı notlardan..

fendim, Belgrada, memur olduğunu söylüyorsun... Oraya gittiğin zaman kalenin içinde Osmanlı uzemasından bir çok zatın ve hususile Yunanın fatihi ahiri olan Şehid Ali Paşanın merkadleri vardır. Onları birer birer ziyaret et. Bir de hallerine hasretkeş, mesleklerine tâbi olmakla müftehir olan Kemalden arzı tahiyyat eyle.» diye başlayan mektubunda «Sahra» da niçin vatandan bahis yok diye Hâmide kızıyor ve «Ben sana tâ nazireyi gönderdiğim zaman insanın zihnine bir fikir istilâ ederse başka birşey düşünmeğe iktidar bırakmadığını söylemiştim. Şimdi niçin bir mevki, bir hal, bir güzel, bir sergüzeşt, bir âlim vasfını ihtiyar etmekliğimden bahsediyorsun? Bana mevki vatan, hal vatanın hali, sergüzeşt vatanın sergüzeşti, âlem bulunduğum âlemi teessür, güzel gene vatan. Ne yapayım? Zihnime başka bir şey sığmıyor.» diyor ve anlaşılan Hâmid, sevdiği bir kadını, «Nedimei vicdan» terkibile temizliyerek Kemale yazmış olacak. Fakat Kemal buna da surat ediyor: «Nedimei vicdan! Anladık! Bizim öyle' nedimei vicdanların bir kaç tane hayalisi birkaç tane de maddisi vardı. Hayali takımı âlemi ademe, maddî takımı mahvi âbâdi nisyana çekildiler. Nazarı tasavvur ve hayal önünde vatandan başka birşey kalmadı. Sahihan kalması lâzım gelen de odur. Hele Belgrada git, vatanın ciğerinden koparılmış bir parçasını resmî bir nazarla seyret de bana nedimei vicdanından ondan sonra bahsey - le.» Hâmid kendisini içkiye verdiğini de yazmış olacak ki Kemal bir başka mektubunda buna da kıyametleri koparıyor: «Şehidi hürriyet olmak için yaratılan adamların cümlesi şehidi işret olmağı merak eder de,

Yok imiş kurtaracak bahtı kara maderini

İtabına gerçekten lâyık olmaz mıyız?.. Sen dönüyorsun, dönüyorsun, hükmünü mugaddiyatı ruhaniyeye (Hâmid içkiye böyle derdi) isal ediyorsun. Ben de o - nunla meşgul olmuş ve hatta bir vakit,

İtiyâdım şöyledirkim ayş-u-nûş âyinine
Rindilik mahvolsa dünyadan ben icâd eylerim.

Demiştim. Fakat hiçbir vakit,

Yüzü mü, zülfü mü perişandır?
Bir arab bir beyazla yeksandır,
Gece gündüz gözümde seyyandır,
Şârib-ü-lleyli vennehâr olalı!

Derecesine getirmedim. Yirmi dört saatte dört saat değil, lâakal on dört saat uykumla, yazımla, kitabımla meşgul olmazsam rahatsız olurum. — Ablühak Hâmide, 10 şubat 94 tarihli mektubundan»

Hasılı Hâmide şiirde bazan mukallid olan Kemal onu, kendi düştüğü içki iptilâsından da esirgeyecek kadar sevi yor. Gazetelerde hırpalamasınlar diye gizlice nasihatler de ediyor: «Mektubunda bir (haftai âtiye) tabiri var. Bunlar edebiyata taallûk eder şeyler değilse de bir takım herzevekillerin güftügûsuna sebeb olur, dikkat et. — 23 rebiülevvel 96».

Kemalin bir adı da «Filân» dı

Namık Kemale «Filân» diyen bir Maarif Nazıriydi. Bu adam Recaizade Ekrem Beyi çağırıyor:

— Talimi Edebiyattan ya Hâmidin, Filânın eserlerini çıkarırsın, yahud kitabını mektebde okutmıyacağız.

Diyordu. «Filân» Namık Kemaldi. Nazır adını söylemekten korkuyordu. (1).

İki divanı:

Biri Sofyada 14 yaşında y[illegible]ya başladığı divandır. Bu mecmuanın en şirin bir tarafı vardır, her sahifesinin tepesine yazıp tamamlamadan çizdiği beyitteki Türk kelimesidir:

Aceb bulunmıya mı Türk içinde hiç ensâr
Arab veya.

İkinci mühim yeri de şudur: Sinasiyi tanıdıktan sonra Kemal şairlikten vazgeçerek içtimaî ve siyasi makaleler yazmağa karar verir. Divanın son sahifesinden sonraki yapraklara yazdığı makalelerin isimlerile onları yazmak için okuyacağı kitabların adlarını not etmiş. Ve Sinasinin nasihatile fransızcayı daha henüz yeni öğrenmeye başladığı için frenkçe kitabların isimlerindeki imlâ yanlışları var.

Bilmediğimiz iki eseri:

1 — «Midilli namında Tabsıra tarzında bir risale yazıyorum. Şivei ifadesi bütün bütün Tabsıra tarzında olmıyacak, Rifat (2) tarafından gönderilip de tahsin buyurulan ariza tarzında, ondan da daha süslü olacak... — Babasına yazdığı 14 teşrinisani 1300 tarihli mektubdan».

2 — «Benim (Tarihi askerî) nin ikinci cildinin müsveddeleri bir zarf içinde olduğu halde Feridededir. (3). Bir havluya sarımız da yemekle beraber akşamüstü bana gönderiniz, tashih eder, eğlenirim. — Midillide ikamete memur edilmesile neticelenen mahbusiyeti zamanında hapisaneden babasına gönderdiği tarihsiz, imzasız, fakat kendi el yazısile mektubundan».

Eserlerinin maddî tarafı:

«... «Akif» in lâyıklı satılamadığına ve «Zavallı Çocuk» un revacına dair olan ihbaratına taaccüb ettim, şimdi halkın kesesi Maliye hazinesine döndüyse «Zavallı Çocuk» un zuhuru zamanında Havyar hanı değildi ya... — Teodor Kasaba (4) tarihsiz bir mektubundan».

MİTHAT CEMAL

(1) 1908 Meşrutiyetinde Sadrıazam olan Hüseyin Hilmi Paşa 27 teşrinievvel 1298 tarihile İstanbuldan Namık Kemale gönderdiği mektubda şunları yazıyordu: «Velinimetim, beyim, efendim, ... Talimi Edebiyatı mektebde (Mektebi Mülkiye) tedris ettirmiyecekler. Maarif Nazırı Ekremi çağırdı, «Kitabını ya kaideten tashih edersin, yanı Hâmidin, Filânın eserlerini çıkarırsın. Yahud kitabını mektebde tedris ettirmiyeceğiz» der. Ekrem bu teklifi reddeder. Şimdi mektebe de gittiği yoktur...»

(2) — Namık Kemalin damadı ve 1908 Meşrutiyeti Âyan Meclisi reisi Menemenlizade Rifat Bey.

(3) Kızı merhume Feride Hanım.

(4) «Diyojen» ve «Hayal» gazetelerinin sahibi.

Doğru değil mi?

Zabıt varakaları böyle tutulmamalı!

Zabıtamız son zamanlarda seyrüsefer cürümleri için çok uyanık davranıyor. Durak yerlerinden gayri yerlerde tramvaylara binmek ve yahud onlardan atlamak istiyenleri yakalıyarak hemen cezaya çarptırıyor. Bu, memnuniyeti mucib bir harekettir. Fakat, bu cürümleri işliyenler hakkında zaptın yerinde tutulmıyarak suçlular merkeze sevkedildikten sonra orada vak'aya şahid olmamış diğer bir memur tarafından tanzim edilmesinin bir takım yanlışlıklara sebebiyet verdiğini karilerimizin göndermekte oldukları mektublardan anlıyoruz

Binaenaleyh, memurlarımız, bazı kabahatsiz halkın boş yere ceza görmeleri ihtimaline imkân vermemek için bu usulden vazgeçip zabıt varakalarının suçun vuku bulduğu yerde ve suçlunun inkârına mahal bırakmıyacak şekilde tanzimini esas ittihaz etseler daha muvafık olur, diyoruz.

Doğru değil mi?

Fakir talebeler

Orta mekteb ve liselerde de yardım teşkilâtı yapılacak

Lise ve orta mekteblerde okuyan fakir talebelere, halen her mektebde talebe teşekkülleri tarafından ayrı ayrı yardım yapılmaktadır. Yardım miktarı kooperatif gelirine ve talebe aidatına bağlı olduğu için bu gibi talebenin hepsine bakmağa imkân olmamaktadır. Muhtac telebeye yemek ve kitab verilmesi ve hasta olanların tedavisi için orta mekteb ve liselerde de ilk mekteblerde olduğu gibi bir teşkilât yapılması teklif edilmiştir.

Bu hususta hazırlanan rapora göre, zengin talebe velilerinden yardım makbuzları mukabilinde para toplanacak; ayrıca Maarif Vekâletinden de yardım tahsisatı istenecektir. Bu suretle toplanan paralar bir merkez tarafından fakir talebenin iaşesine ve ders levazımına sarfolunacaktır. Şehrimizdeki mekteblerde mevcud fakir talebe miktarı tespit edilerek teşkilâta aid raporla birlikte Maarif Vekâletine gönderilecektir.

Lord Dunfsany konservatuarda

Şehrimizde bulunan İngiliz muharrir ve mütefekkiri Lord Dunfsany, dün Konservatuvara giderek eski Türk musiksi ve toplanan eserler üzerinde tetkikatta bulunmuştur. Valimiz Dr. Lûtfi Kırdar da toplantıda bulunmuş ve eski eserlerle halk şarkılarının toplanmasında büyük rolü olan Konservatuvar müdürü Yusuf Ziya Demirci, kendilerine uzun izahat vermiştir.

Şehir ve Memleket Haberleri

Şehrin imarı

Belediye imar müdürü Ankaradan döndü

İstanbulun imarı nâzım plânına bağlı olarak yapılmakta olan tafsilât plânlarını Nafıa Vekâletine tasdik ettirmek üzere Ankaraya gitmiş olan Belediye İmar müdürü Hüsnü Keseroğlu icab eden izahatı verdikten sonra şehrimize dönmüştür. Ankaraya götürülmüş olan plânlar Beyazıd meydanı, Edirnekapı - Silivri, Sultanahmed ve Süleymaniye meydanları, Karaköy meydanı, Karaköy - Tophane ve Karaköy - Azabkapı, Üsküdar meydanı, Üsküdar - Beykoz, Emirgân koruluğu plânlarıdır. Bu plânlarda bilhassa abidelerin etrafının açılmasına ehemmiyet verilmektedir. Bu meyanda Tophane camiile Kılıcalı camii ve oradaki çeşme bir kül halinde mütalea edilerek heyeti umumiyesi bir yeşillik sahanın içine alınmaktadır. Topane kışlası ileride yola gidecektir. Azabkapıdaki Mimar Sinanın eseri olan cami ile oradaki çok kıymettar çeşme de aynı suretle bir kül halinde mütalea edilerek bunlar da bir yeşillik sahanın içine toplattırılmaktadır. Şişhane yokuşunun başındaki çocuk bahçesi de ileride bu istikamette genişletilecektir. Beyazıd - Aksaray yolu üzerindeki Sütçü bostanı da gene bir saha haline konacaktır. Yenibahçe çayırı kültürpark haline ifrağ edilecektir. Buradaki bostanlardan 200,000 liralık yer istimlâk edilmiştir.

Şehircilik mütehassısı şimdiki halde Cihangir - Ayaspaşa - Kabataş, Suadiye - Erenköy - Feneryolu, Kasımpaşa, Eyüb, ve Büyükadanın plânlarını hazırlamaktadır.

Selim Sarper şehrimizde

Matbuat umum müdürü Selim Sarper, umum müdürlük müşaviri Server İskitle birlikte dün Ankaradan şehrimize gelmiştir. Selim Sarper, İstanbulda bulunduğu müddet zarfında matbuat umum müdürlüğünü alâkadar eden bazı işleri takib edecek ve bu meyanda gazete sahifeleri meselesi etrafında gazete sahiblerile görüşmeler yapacaktır.

Selim Sarperin perşembe günü, Ankaraya avdet etmesi muhtemeldir.

Partide bir toplantı

Parti vilâyet idare heyeti bir toplantı yaparak yarın saat onda toplanacak olan vilâyet kongresi hakkında hazırlıklarda bulunmuştur.

Et fiatları düşmeğe başladı

Murakabe komisyonu bugün şehirde bir tarama yapacak

Fiat murakabe komisyonu dün Vali muavini Ahmed Kınıkın riyaseti altında toplanarak yağ ve et fiatları ve bunlara müteallik mesail üzerinde tetkikler yapmış ve mühim kararlar vermiştir.

Dünkü içtimaa çağırılan krema ve yağcılara komisyonun yağ ve kremaya azamî fiat vaz'ı lüzumuna kail olduğu tebliğ olununca yağcılar buna şiddetle itiraz etmişler, eğer İstanbul için böyle bir karar ittihaz olunursa yağların, piyasaları daha yüksek olan Anadolu şehirlerine gideceğini ileri sürmüşlerdir. Fakat komisyon İstanbulda 30,000 teneke yağ bulunduğunu ve bunun 15.000 tenekesi müteahhidlerin taahhüdlerine karşı olsa bile 15,000 tenekesinin yeni mevsime kadar İstanbulu idare edebileceğini gözönünde tutarak yağlar için azamî satış fiatı koymağa karar vermiştir. Bundan sonra et fiatları meselesi tetkik olunmuş, Belediye İktısad müdürü Saffet Gezen bu hususta izahat vererek canlı kasablık hayvanların kilosunun 31 kuruştan 24 e düştüğünü, bunun perakendelere iki misline yakın bir tesir yapacağını, ya - rından (bugün) itibaren perakende et fiatlarında 10-12 kuruş bir düşüklük olacağını temin etmiştir. Bu teminat üzerine Fiat murakabe teşkilâtının bugün bütün şehirde tarama suretile et fiatlarını tetkik etmesi takarrür etmiştir.

Tramvay arabalarında

Bazı tramvay arabalarından oturulacak sıraların kısmen kaldırılması, iyi neticeler verdiğinden bu tedbirin di[illegible] tramvay arabalarında da peyderpey tatbiki düşünülmektedir. Sıraları kaldırılmış arabalara üçte bir nispetinde fazla yolcu almak kabil olduğu tetkiklerden anlaşılmıştır. Diğer taraftan otobüslerde de muayyen miktarda yolcunun ayakta seyahat etmesine müsaade edilmesi muhtemeldir.

Ekmek narkı tetkik edilecek

Ekmek narkını tetkik etmek üzere cuma günü belediyede bir toplantı yapılacaktır. Maamafih alâkadarlar her hangi bir tenezzüle ihtimal vermiyorlar.

Şeker rekoltesi

Bu seneki istihsal 90 bin ton

Türkiye şeker fabrikaları bu senenin kampanyasını tamamlamışlardır. Yeni mahsul şekerler tamamen depolara alınmıştır. Türkiye 1940 senesi şeker rekoltesi 90,000 tondur. Bu rekolte geçen seneden beş bin ton kadar azdır. Bu sene daha geniş bir sahada pancar zer'iyatı yapılmış olmakla beraber bazı tabiî sebebler, meselâ Trakyada seylâb, Eskişehir pancar mıntakasının yazın pancarın en ziyade yağmura muhtac olduğu zaman 25 gün yağmur yağmaması gibi vaziyetler rekolteyi düşürmüştür.

Halen Türkiye şeker fabrikaları şirketi elinde ayrıca bu sene için ayrılmış 15,000 ton şeker vardır. Bundan başka piyasada ve hususî ellerdeki stok da 5000 ton kadardır. Yeni istihsalle beraber bu stokların bu senenin Türkiye şeker istihlâkinden fazla olduğu görülmektedir. Memleketimizde şeker istihlâki senevî vasatî 100 bin tonu geçmektedir. Bu sene şeker fiatlarının pahalılanması ilk aylar şeker istihlâkini durdurmuşsa da bilâhare istihlâk gene yükselmiştir. Hükûmet şeker fiatlarını yükseltmemek için kat'î karar vermiştir.

Yunan ordusuna hediye edilen şekerler

Yunan ordusuna hediye olarak toplanan şekerlerden ilk parti olarak 10,000 kutu bugün gönderilecektir. Yarından itibaren dört bin küsur kutu daha hazırlanacaktır. Yunan ordusuna hediye edilecek bu şekerleri toplama işinde Bayan Kırdar, Bayan Tevfik Sağlam ve Bayan Refika Hulûsi Behcetten mürekkeb komite büyük bir faaliyet gös[illegible]ir.

Manifatura tüccarının Hava Kurumuna teberruu

İstanbul manifaturacılarının Türk Hava Kurumuna yapmakta olduğu yardım her gün biraz daha kabarmakta ve bu işle meşgul momitenin mesaisi inkişaf etmektedir. Manifaturacılarımızın bu büyük vatan hizmetinde yekdiğerile yarış edercesine gösterdikleri hamiyete mukabil bazı firmaların yersiz olarak bazı itirazları görülmüş ise de bunların da bu kutsî yardımda diğer mümasili firmalardan geri kalmıyacaklarına şüphe edilmemektedir.

HEM NALINA MIHINA

Beşinci kola karşı

İtalyada bir casus şebekesinin muhakemesi bitti; biri donanmaya men sub bir erbaş olmak üzere iki kişi idam edildi. Gene donanmadan bir erbaşla deniz inşaat tezgâhlarında çalışan bir amele karısı müebbed küreğe mahkûm oldular. Diğer bir takım suçlular da muhtelif cezalara çarpıldılar. Demek ki İtalya, karagömleklilerin bütün dikkat ve şiddetlerine rağmen, beşinci koldan mustaribdir.

İtalyadaki mahkûmiyetler, bana, memleketimizi hatırlattı Türkiye, beşinci kola karşı en iyi zırhlanmış memleketlerden biridir. Arasıra çıkan ve kulaktan kulağa fısıldanırken bir çığ gibi büyüyen esassız dedikodulara rağmen, milletimizin sinesi casusların barınmasına ve beşinci kolun çalışmasına hiç müsaid değildir. Bunu, zaman göstermiştir. Bu gibi fısıltıları önlemek için tek çare vuzuhtur. Dahiliye Veklâeti, bu sahada, icab ettikçe efkârı umumiyeyi tenvir ederse, halk, bu gibi vak'alar varsa kendisinden asla gizlenmediğine ve zabıtamızın iyi çalıştığına kanaat getirerek müsterih olur.

Şimdi asıl bahsimize gelelim: Bizde, tehlikeli iki beşinci kol mevzuu, Türk ailelerinin harimine kadar sokulabilen yabancı «mürebbiye» ler ile ecnebi «eş» ler olabilir. Tabiidir ki, ne mürebbiyelerin ve ne de zevcelerin hepsini beşinci koldan addetmeği hatırıma bile getirmiş değilim. Bunlar arasında, namus ve sadakatle çalışıp hayatlarını kazanan mürebbiyeler ve kocalarının millet ve memleketini seven muhterem eşler çoktur. Fakat, bu iki sınıf kadın, milliyetleri ve muhitleri itibarile, kendi millet ve memleketleri hesabına da çalışmağa müsaid bir vaziyettedirler.

Bizim kanunlarımız, «mürebbiye» leri küçük esnaf arasında saymadığı gibi, ecnebi kadınların bir Türk erkeğile evlenip Türk tabiiyetini ihraz etmelerine ve boşandıktan sonra da Türk kalmalarına müsaiddir. Bu yüzden, aile kurmak için değil; sırf tabiiyetimize girmek için, Türk erkeklerile evlenen ve bir müddet sonra ayrılan ecnebi kadınlar vardır. Bu kolaylık mevcud oldukça, beşinci kolda çalışmak istiyen kadınların rahatça iş görmek için, kendilerine bir Türk koca bulmak suretile otomatik bir şekilde Türkleşmek istiyecekleri tabiidir. Bir ecnebi ile evlenen Türk kadınları, Türk tabiiyetlerini kaybetmediklerine göre, bu işte, yabancı kadınlar aleyhine, prensip itibarile bir tenazursuzluk da vardır. Fakat meselenin bizce mühim tarafı bu değil; herhangi bir Türk erkeğile evlenen yabancı bir kadının Türk olmasında ve boşansa da Türk kalarak millî camiamız içine girmesindedir. Bu yoldan yürüyerek ecnebi kadınlarla evlenmesi yasak olan asker ve memur erkeklerimizle de evlenmek, yani kanuni memnuiyeti bir «hilei şer'iyye» ile bertaraf etmek mümkündür. Meselâ, kanun müsaade etmediği için devlet hizmetinde bir Türkle evlenemiyen bir yabancı kadın, evvelâ fakir bir ihtiyar Türkle, bir maddî menfaat mukabilinde yalandan evlenir; sonra ayrılır ve bu defa, Türk tabiiyetinde bir kadın olarak devlet hizmetindeki Türk erkeğile evlenebilir. Bu bahisle alâkadar kanunlarımızda kaçamak yollarını tıkayacak tedbirler almak lâzımdır.

Buna intizaren, mürebbiye ve eş olarak hayatımıza sokulmak istiyen, hatta sokulmuş ecnebi kadınları, vatanın yüksek menfaatleri namına, tam bir sırdaş telâkki etmemek, onların beşinci kol hesabına çalışmaları ihtimalini daima gözönünde tutarak dikkatli davranmak, her Türk için millî bir vazifedir.

Ben, bu ikazı yaparken sade memleketimi düşündüm. Ümid ederim ki bu mevzula şu veya bu suretle alâkadar olanlar gücenmezler.

Tevkif edilen hırsızlar

Muhtelif şehirlerde hırsızlık yapan Mustafa As, Mustafa Mehmeler, Yakub ve Necmi adlarında dört kişi dün sulh cezada yapılan sorguyu müteakib tevkif edilmişlerdir.

Lamartine dair bir konferans

Reşid Saffet Atabinenin konferansından bir intıba

Büyük Fransız şairi Lamartin'in 150 nci yıldönümü münasebetile dün akşam saat 17 de Üniversite Hukuk fakültesi salonunda Türk Tarih kurumu azası Reşid Saffet Atabinen tarafından «Lamartin'in şahsiyeti ve Türkler hakkındaki muhabbeti» mevzulu fransızca bir konferans verilmiştir. Üniversite Rektörü Cemil Bilsel, bazı profesörler, bütün Fransız kolonisi ve Üniversite talebeleri önünde verdiği konferansına hatib:

«— Türkler bu dost simayı daima muhafaza edeceklerdir» sözlerile başlamış ve Lamartin'in şark seyahatlerindeki gayesini bizzat Lamartin'in eserinden okumuştur.

Bundan sonra hatib, o devirlerde Osmanlı İmparatorluğunun içinde bulunduğu vaziyeti kısaca anlatmış ve gene Lamartin'in eserlerinden; o zamanki İstanbul ve şark tasvirlerini okumuş, ve çok alkışlanan sözlerine son vermiştir.

Reşid Saffetin bu fransızca hitabesini Ahmed Hamdi Tanpınarın aynı mevzulu türkçe konferansı takib etmiştir. Ahmed Hamdi Tanpınar Lamartin'in seyahatlerinden bahsederken ezcümle:

«— Türkiyeye çok Avrupalı muharrir gelmiştir, sadece André Gide istisna edilirse, hepsi de Türklerin asaletini görmüş ve her fırsatta anlatmışlardır» demiştir.

Toplantıya 18.30 da son verilmiştir.

Piyasa hareketleri

İhracat artıyor

Almanlar 4,690,000 liralık fındık alıyorlar - İngiltereye 1,5 milyon kilo tütün gönderildi

Harb yıllarının ikinci Noelinin de Avrupada oldukça hararetli hazırlıklarla karşılandığını görüyoruz. Biz bunun fili cephesini harici ticaretimizde yaptığı tesirlerle anlamaktayız.

Noel haftasına tekaddüm eden geçen bir hafta içinde - sulh zamanlarının Noellerine tekaddüm eden haftalarda mutad olduğu gibi - ihracatımız evvelki haftalara nazaran oldukça düşük geçmişti. Yalnız İstanbuldan vasati olarak 3 - 3,5 milyon liralık ihracat yapılan haftalara mukabil geçen hafta ihracat ancak 780,000 lira kadar tutuyordu. Ancak bunun en mühim kısmını Noel için yapılan yaş meyva ve yemişlerin ihracatı teşkil etmiştir.

Geçen bir hafta içinde ithalât ticaretimizde bir hareket görülmüştür. Halbuki hararetli geçen ve çok mal gelen haftalardan sonra iki hafta kadar ithalât çok zayıflamıştı. Geçen hafta Basra ve sair yollarla, Bulgaristan ve Rumanya üzerinden ve Sovyet Rus - yadan bir çok lüzumlu ithalât eşyası gelmiştir. Otomobil lâstiklerini, yazı makinelerini, çivi, cam, kâğıd, fayans, büro levazımı, çelik dolabları bunların başında zikredebiliriz.

Şu bir hafta içinde, muhtelif ithalât maddesinin piyasaya çıkması ferahlık tevlid etmiştir. Otomobil lâstiği ve makaraların tevziatının yapılması, teneke tevziatının ikmalile az çok ihtiyacı tatmin olunan konserve fabrikaları, yağ, peynir, yoğurt imalâthanelerinin tekrar faaliyete geçiş yeni bir hareket doğurmuştur.

İngiliz ve Alman mubayaatı

Geçen bir hafta içinde İngiliz - Türk Ticaret Birliği ile Almanlar birdenbire muhtelif piyasalarda fazla bir faaliyetle göründüler. İngilizler ve Almanlar İzmir ve İstanbul piyasalarından zeytinyağı, palamut, Almanlar 4,600,000 liralık fındık mübayaa etmek üzere bağlandılar. Bu arada İngiltereye ilk parti olarak 1,500,000 kilo tütün yola çıktı. Şu arada Şimal ve Baltık memleketlerine olan ihracatımızın gittikçe artışını da zikretmeliyiz.

Bu alışlar piyasaya derhal bariz bir canlılık verdi. Fiatlar yükselmeğe başladı. Bu arada meselâ zeytinyağı fiatları sekiz, dokuz kuruş birden arttı.

Yeni kararlar ve tesirleri

Gene bu hafta içinde hükûmetimiz mühim bazı kararlar ittihaz etmiş bulunmaktadır. Müstahsili himaye etmek, fiatların düşmesine mâni olmak ve bir taraftan da müstehlikin haklarını emniyet altına almak gayesile ittihaz olunan bu tedbirlerin başında buğday, arpa, çavdar ve yulaftan sonra tütün ve zeytinyağı piyasasına da müdahale için tetkikata girişilmesi bunların başında gelmektedir.

İstanbul Fiat murakabe komisyonunun yeni bir kararı da ehemmiyeti haiz bulunmaktadır. Bu kararla ellerinde iki yüz kilo ve daha ziyade krema, tereyağı, sadeyağı ve kuru fasulya ile pirinç bulunanlar yarın akşama kadar beyanname vereceklerdir. Bu suretle evvelce toptancı ve yarı toptancılardan istenen beyannameler bakkallara kadar teşmil edilmiş ve halk için ehemmiyetli olan bu maddelerin satışlarının daha yakından kontrolu imkânı hazırlanmış bulunmaktadır.

Bütün bu tedbirleri, ihtiyati bir tedbir ve hükûmetimizin her sahada dikkat ve uyanıklığına bir misal olarak memnuniyetle karşılamamız lâzımdır.

Faik GÜNERİ

Küçük hikâye

Ölülere hürmet

Yazan: Orhan Rahmi Gökçe

Erkek:

— Gece, ne güzel, değil mi?

Dedi. O, başını kaldırdı, tipi savrulan havaya baktı:

— Güzel ve muhteşem...

— Hele kar yağışı...

— Evet, hele kar yığışı...

Erkek durdu. O da durdu. Biraz önce yanyana giderlerken, şimdi, üstünü kar kaplamış rayların üzerinde karşı karşıya gelmişlerdi. Erkek ona doğru iki adım attı.

— Demek ki kim olduğunuzu söylemiyeceksiniz?

Genc kız, üstünde kar ve gece gölgeleri biriken kirpiklerini oynatarak güldü. Kürklü mantosunun içinde karlı dekorun fonuna vuran gölgesi gayet zarif ve biraz da şuhtu.

Başını silkti ve beyaz dişlerini gösteren bir gülüşle:

— Fakat - dedi - ne lüzumu var? Bakınız; ben ayni suali hiç tevcih etmedim... Biz, tesadüfün karşılaştırdığı iki yolcuyuz. Eğer bu tesadüfü, lâaletayin bir zevk ve hatıra seviyesine indirmek istemiyorsak, her ikimizi de, buracıkta birer meçhul olarak bırakalım... Fena mı?..

Genc erkek üzülür gibi başını eğdi:

— Bilmem ki!..

Bu defa genc kız ona doğru iki adım attı. Artık biribirine çok yakındılar. Göz göze gelmişlerdi. Genc kız gene ayni güzel gülüşle güldü:

— Yoook, çehrenizi ekşitmeyiniz. Hafızamızda bu karlı gece çok kereler canlanacak... Hayatımızın sonuna kadar, bunu kimseye söylemiyeceğiz. O bizim, en gizli maceramız olarak kalacak... Bunun neresi fena!.. Bu hatıranın içinde tecessüsümüzle muhayyilemiz, neler yasatmıyacaklar!.. Ben sizi, uzak, meçhul illerde bir kahraman gibi yaşatacağım... Siz de beni kimbilir nasıl tahayyül ve zannedeceksiniz. Oh, bunun güzelliğini nasıl inkâr edebilirsiniz? Halbuki tanışsak, daha çok ileriye gitsek, biribirimizi daha yakından kavrasak, yavaş yavaş, hayatımıza hâkim olan hiçbir fevkaladelik kalmadığını göreceğiz. Biribirimizin kusurlarını sezeceğiz. Biribirimizi aldatmak, biribirimize daha hoş, daha cazib görünmek için maskelerimizi takacağız. Ve gün gelecek, içimizin şimdi, şu meçhuliyet içinde yaşadığı zevkten hiçbir şey kalmıyacaktır. Yok, ne ben soruyum size, ne de siz bana sorun... Sadece, meçhul bir genc dişi ile meçhul bir genc erkek olarak kalalım...

Erkek, kollarını genc kıza doğru uzattı:

— Oh - dedi - güzel, fakat çok zalimane bir arzu...

O, gecenin içinde akisler bırakan bir kahkaha ile güldü ve o sırada erkek onu kollarından yakalamıştı, dudak dudağa geldiler. Havada tipi içinde, sanki yıldızlar da savruluyordu...

Sonra tekrar yürüdüler. Hattın ortasında, ara sıra böyle durarak, ara sıra, kolları ile yekdiğerinin bellerini sararak gittiler... Bir saat sonra, küçük istasyona döndüler.

Burada ayrı ayrı istikamette giden iki katar duruyordu. Nedense, Anadolu ortasındaki bu küçük telâki noktasında, her iki katarın uzunca bir müddet beklemeleri lâzımgelmişti.

İki genc, işte bu ayrı ayrı yollara düşmüş katarların yolcuları idi. Evvelâ, karşı karşıya duran kompartimanın buğulanmış pencerelerinde bakışmış, sonra kapıları açmış ve inmiş, daha sonra bu karlı gecenin masalını yaratmışlardı. Vagonlarda herkes uyuyordu...

Biraz ilerideki travers yığınının dibinde gene durdular. Genc erkek:

— Ben sorayım - dedi - bakalım harekete ne kadar var?

Ve, istasyona kadar koşarak gidip geldi:

— Daha on iki dakikamız var... Şuracıkta biraz otursak!.

— Hay, hay, nasıl isterseniz.

Oturdular. Erkek ona, bakıyor, profilden de bu meçhul dişinin harikulâde güzel olduğunu görüyordu. Genc kız da ara sıra gülerek ona dönüyordu... Erkek bir aralık inadla:

— Fakat - dedi - bana öyle geliyor ki, bu, tatlı bir hatıra gibi değil, sivri uçlu bir hançer gibi içime saplanacak. Sizi, bulduğum noktada kaybettiğim için, ömür boyunca iç acısı duyacağım.

O, gene başını salladı:

— Hayır, hayır!. Kendinize kat'iyyen bu fikri telkin etmeyiniz. Tesadüfün raylar ortasında karşımıza çıkardığı bir saati çalmış olduk...

Delikanlı mırıldandı:

— Keşke...

— Ne var?

— Trenler hiç hareket etmese... Gece hiç bitmese... Daima yanımda kalsaydınız. Buralarda, böylece kalsaydık...

Birdenbire istasyonun kampanası çaldı. İkisi de fırladılar. Tekrar biribirine sarıldılar:

— Allaha ısmarladım seni benim meçhul dişim!..

— Ben de seni meçhul erkeğim!..

Koştular, kompartimanlarına girdiler. Soğuğa rağmen pencereyi açtılar. Bakışarak, mendillerini sallayarak, gecenin iki ayrı noktasına doğru kaybolup gittiler.

***

Nüzhet, o sene evlenmişti. Karısı bir gün:

— Nüzhet - dedi - haberin var mı ya; kardeşim Türkân yarın geliyor... Hem de nişanlısı ile beraber...

Nüzhet, karısı Cazibeyi ensesinden öptü:

— Gözlerin aydın öyleyse... Misafirleri ağırlamak senden, lisan ziyafeti de benden... Çünkü ben başka şeylerden anlamam karıcığım...

— Bilirim zaten, bu cihetlerde kabiliyetsizsin benim serseri Donjoanım.

Misafirler ertesi gün geldiler. Nüzhet, eve geç dönmüştü. Baldızı Türkânı ve nişanlısı iktısad doktoru Ragıbı evde buldu. Karısı onları tanıştırdı. Nüzhet, Türkâna bakınca, hafifçe titrediğini duydu. Meçhul dişiye ne kadar da benziyordu?.

Türkânın bakışlarında da bir tereddüd hisseder gibi oldu... Her fırsatta, karşılıklı bir tecessüs ve dikkatle bakışıyorlardı. Nüzhet kendi kendine:

— Mutlaka odur - dedi - çehre, boy bos, ses, jestler, her şey, her şey...

Bir aralık, yalnız kalmışlardı. Nüzhet, iki saattenberi içini kemiren tereddüdü yırtmağa karar verdi ve sordu:

— Yolculuk nasıl geçti. Türkân Hanım?.

— Çok güzel, çok eğlenceli..

— Ben de tren seyahatini severim... Hele kış vakti... Uzaklarda, karlı satıhlara düşmüş küçücük istasyonları geçmek... Bazan korozmanlar yapmak...

Türkân başını eğdi... Nüzhet, aldanmadığını kat'iyetle kavradı:

— Savrulan bir tipi... Rraylar... Ve meçhul aşinalar...

Türkân ayağa kalktı, eniştesinin gözlerinin içine baktı:

— Ölülere hürmet edelim Nüzhet Bey!.

SON HABERLER

Siyasî İcmal

Lord Halifaks'ın sefirliği

1935 ten 1938 senesine kadar İngiliz Hariciyesini deruhde ve bir müddettenberi de İngiliz Harbiyesini idare eden Mister Eden yeniden İngiltere Hariciyesine tayin olundu. Mister Eden'in selefi olan Lord Halifaks'ın, Amerika sefirliğine tayini ise, İngiliz - Amerikan münasebetlerinin ihraz ettiği büyük ehemmiyeti tebarüz ettiriyor ve İngilterenin Lord Halifaks gibi tecrübeli bir devlet adamından bilhassa bu münasebetleri idare ve inkişaf ettirmek hususunda istifade etmek istediğini gösteriyor.

İngilterenin bütün hedefi, harbi kazanmaktır. Bu neticeye varmak ise, geniş bir ölçüde Amerikanın yardımına bağlı olduğu için İngiltere bu hayatî kıymeti haiz işi başarmak liyakatine malik, en kıymetli ve en becerikli adamlarını Amerika nezdine göndermek vaziyetindedir.

Geçenlerde ansızın ölen Lord Lothian eski bir gazeteci olmak dolayısile Amerika matbuat âlemile sıkıfıkı temas etmek sayesinde kendisini Amerikalılara sür'atle sevdirmiş, bilhassa açıksözlülüğü ve hakikî vaziyeti anlatmak yolundaki iktidarile memleketinin davasına büyük hizmetler ifa etmek imkânını bulmuştu.

Lord Halifaks da, gerçi bir zamanlar tatmin siyasetini takib ederek bu siyasetle şimdiki harbin önünü alınayı ummuştu. Fakat bu siyasetin iflâs etmesi üzerine harbe girmekten başka çare kalmadığını görünce harbe girmek hususunda tereddüd etmemiş ve harbi sonuna kadar götürmek azmile de hareket edebilen karakterde olduğunu göstermiştir.

Bu yüzden onun hiçbir vakit bugünkü kadar hayatî mahiyetini ihraz etmemiş olan İngiltere - Amerika münasebetlerini idare hususunda göstereceği liyakatle «harbi kazanmak» davasına mühim hizmetler ifa etmesi beklenmektedir.

Mister Eden

Lord Halifaks'ın yerine geçen Mister Eden ise İngilterenin en genc ricali ararasında olmakla beraber büyük bir siyasî basiret göstermekle temayüz eden bir şahsiyettir. Mister Eden tatmin siyasetine muhalifti. Ve bu siyasetin ancak felâket doğuracağına kanidi. Bu yüzden o siyasete mukavemet ediyor, ve tecavüzün önünü kesmek için ona düşman olan bütün milletlerin bir ittihad cephesi kurmasını istiyordu. Mister Eden'in bu siyaseti o zaman Mister Çemberlayn'le arkadaşları tarafından takdir olunmamış ve Mister Çemberlayn harbi önleyeceğine inandığı tatmin siyasetine devam etmiş. Mister Eden bu vaziyet karşısında Çemberlayn kabinesinden çekilmek mecburiyetinde kalmıştı. Mister Çemberlayn de böylelikle İtalyayı tatmin ettiğine zahib olmuştu.

Hâdiseler Mister Çemberlayn'i değil, fakat Mister Eden'i teyid ve Mister Eden'in görüş ve içtihadındaki isabeti ispat etti. Bu yüzden bugünkü harbin başlaması üzerine o yeniden kabineye girdi ve Çörçil'in kabinesinde Harbiye Nazırlığına getirildi. Nihayet Lord Halifaks'ın Amerikaya gönderilmesi üzerine Hariciye Nazırlığına tayin olundu.

Mister Eden'in İngiliz Hariciyesine gelmesi, İngilterenin zaferi kazanıncıya kadar harbi mutlaka idame edeceğini yeniden teyid eder.

Bir zafer daha

Yunan kuvvetlerinin Himarayı zaptederek Arnavudluğun en bellibaşlı limanlarından olan Avlonyaya yaklaşmaları Yunan silâhları için parlak bir zafer teşkil etmekte ve bu zafer bütün Yunanistanda tes'id olunmaktadır. Yunan kuvvetlerinin zaferden zafere sıçrayarak deruhde ettiği büyük işi en şerefli neticeye vardırmak için her güçlüğü iktiham etmesi ve adım başında yeni muvaffakiyetler kazanması, en hararetli tebrike değer. Her zaferin yeni bir zafer için hazırladığı imkânlardan hemen istifade ederek ilerliyen ve yeni zaferler kazanan Yunan ordusunun harbi sona erdireceği günler herhalde uzak değildir.

Ömer Rıza DOĞRUL

Millî Korunma Kanunu tadilâtı

(Baştarafı 1 inci sahifede)

miştir. Hükûmetin teklifinde kurulacak müesseselere mevdu vazifelerin elyevm mevcud müesseselere de tevdi edilebileceği yazılıdır. «Mevcud müesseseler» tabirinde hususî müesseselerin dahil bulunmadığı muvakkat encümen mazbatasında tasrihine lüzum görülmüştür.

Hükûmet, değirmenlere ve un fabrikalarına el koyabilecek

Kanunun mer'i 14 üncü maddesile hükûmete stok yapmak için lüzumlu maddelere el koymak salâhiyeti esasen verilmiştir. Lâyihada ayrıca bunların satışına ve tevziine de salâhiyet istenmiş, encümen bu hükmü de muvafık bulmuştur. 18 inci maddeye encümende Ticaret Vekilinin gösterdiği lüzum ve azadan Bilecik meb'usu Kasım Gülekin teklifi üzerine bilûmum un fabrika ve değirmenlerine hükûmetin el koyabileceğine dair bir fıkra ilâve edilmiş ve maddenin diğer hükümleri aynen kabul olunmuştur. Kanunun mer'i 19 uncu maddesile iş kanununun bazı hükümlerini icabında tatbik etmemek suretile çalışma zamanını ve çalışacak kolların miktarını tezyide müteallik olarak hükûmete verilmiş bulunan salâhiyetin; hıfzıssıhha, ulusal tatil kanunlarının bazı hükümlerinin de icabında gene bu maksatla tatbik edilmemesi suretile tevsii hakkında lâyihadaki teklif encümence de münasib görülmüştür.

Kira işlerinde suiistimallere sed çekiliyor

Millî korunma kanununun 30 uncu maddesi mühim merkezlerdeki gayrimenkul kira bedellerinin atırılmamasını istihdaf etmektedir.

Fakat tatbikatta bu hükme başka yollardan muhalefet edildiği görüldüğünden kira işlerindeki bu suiistimallere sed çekmek için bu madde de tadil olunmaktadır. Muvakkat encümen bu tadili de muvafık bulmuş ve ıcar mükavelelerinde yazılı ademi tahliyeden mütevellid tazminata da tatbik mahalli kalmıyacağını mazbataya dercetmiştir.

Musadere kararları malın nev'ine teşmil edilecek

Mer'i 59 uncu maddede işlenen suçun vahametine göre cezalarda tedric esasının bulunmaması tatbikatta maddeden maksud olan gayeyi temin edemediğinden, hükûmet bu maddenin tadilini teklif etmiştir. Encümen tadili yerinde bulmakla beraber musadereye aid olan kısmı mazbatasında bir misalle izaha lüzum görmüştür: Meselâ bir bayiden Sunlight sabunu isteyip de müşteriden fazla fiat taleb edilecek olursa, mahkemece hakkında musadere kararı verilecek mal yalnız müşterinin istediği miktarda sabun olmayıp, mevcud tekmil Sunlight sabununun nev'idir. Gene buğdayda vaki ihtikârda dahi buğdayın ihtikâra mevzu teşkil eden nev'inin mahkemece araştırılması lâzımdır. Binaenaleyh tatbikatta nevi esası gözönünde tutularak vazı kanunun maksadı teshil edilmiş olacaktır.

Amerika, yıldırım hızile hazırlanıyor

Ruzvelt'e, günde 500 harb tayyaresi yapmak üzere bir proje veriliyor

Londra 23 (a.a.) — Daimî sanayi teşekküllerinin yeni intihab edilen reisi ve Amerikada amele partisinin en nüfuzlu şeflerinden biri olan Phillip Murray, bugün Reisicumhur Roosevelt'e günde 500 harb tayyaresinin imalini derpiş eden bir plân tevdi edecektir. Bu haberi veren Daily Mail gazetesinin Nevyork muhabiri şunları ilâve etmektedir:

«Amele sendikalarının icra komitesi yeni ve tamamile sansasyonel bir plân hazırlamıştır. Birçok noktaları gizli kalan bu plânda icab eden makinelerin yerlerine yerleştirilmesi için geçecek olan altı aydan sonra günde beş yüz tayyare imali derpiş edilmektedir.»

Denizaltı avcısı gemiler yapılıyor

Vaşington 23 (a.a.) — Amerika bahriye nezareti 284 milyon dolar tutarında denizaltı av gemisi ile yardımcı gemiler sipariş etmiştir.

Bu siparişler arasında askerî limanların ağzına denizaltı gemilerine karşı ağlar koymağa mahsus dört vapur da vardır.

Bahriye Nazırının manidar bir mesajı

Vaşington 23 (a.a.) — Bahriye Nazırı Albay Knox, donanmaya radyo ile bir Noel mesajı göndermiştir. Knox mesajında bilhassa diyor ki:

Donanmamız, yüksek an'aneleri mucibince önümüzdeki sene içinde de kendini istikbalin vazifelerine hasredecektir.

İhracat lisanslarını Ticaret Vekâleti verecek

Ankara 23 (a.a.) — Ticaret Vekâletinden tebliğ edilmiştir:

Halen bazı mıntaka ticaret müdürlükleri ile ihracat birlikleri tarafından verilmekte olan ihracat lisanslarının da, 1 sonkânun 1941 tarihinden itibaren doğrudan doğruya Ticaret Vekâleti tarafından verilmesi kararlaştırılmıştır. Bu hususa dair hazırlanmış talimatname neşredilmek üzeredir. Bu suretle yapılan değişiklik lisans mercilerine münhasır bulunmaktadır.

İngiltere - Uruguvay ticareti artıyor

Montevideo 23 (a.a.) — Lord Willingdon'un riyaseti altındaki İngiliz satın alma komisyonu bir hafta ikametten sonra dün Montevideo'dan ayrılmıştır. Bu ziyaretin neticesi olarak iki memleket arasındaki ticaret mübadelelerinin artacağı tahmin edilmektedir.

Rumanyada Alman askeri artıyor

Tamşıvar'a yeniden takviye kıt'aları gönderildi

Bükreş 23 (a.a.) — Stefani:

Gazetelerin verdiği bir habere göre ayın 17 nci ve 18 inci günleri Tamşıvar'a yeniden Alman talim ve terbiye kıt'aları sevkedilmiştir. Bu kıt'alara kumanda etmekte olan General Huber, Tamşıvar civarındaki bütün Alman kıt'alarının kumandanlığına tayin edilmiştir.

Bükreş 23 (a.a.) — General Antonescu tarafından bu sabah neşredilen bir kararname ile 4 kânunuevvelde Rumanya ile Almanya arasında Berlinde imza edilen itilâfların tasdik edildiği bildirilmektedir.

Bükreşteki Noel töreninde Kral da bulundu

Bükreş 23 (a.a.) — «D. N. B.» Bükreş orduevinde dün akşam, Alman askerî heyeti şerefine büyük bir Noel töreni tertib edilmiştir. Törende Rumanya Kralı Michail, Başvekil General Antonesco, Alman elçisi Dr. Fabricius, Alman askerî heyeti reisi General Hansen, hava generali Speidel, Bükreşteki Alman askerî heyeti subayları ve Rumen ordusu büyük subayları hazır bulunmuştur.

Vali Frank'a göre

Polonyada mağrur ve kuvvetli bir Alman devleti kurulacakmış!

Londra 23 (a.a.) — Reuter ajansı bildiriyor:

Alman işgali altında bulunan Polonya umumî valisi Frank, Cracow'da söylediği ve Varşova radyosunun neşrettiği bir nutukta başlıca şunları söylemiştir:

«Adolff Hitler hiç kimsenin mümanaatına maruz kalmaksızın dünyayı idare etmek üzere intihab edilmiştir. Allahın en büyük inayetidir ki ona Almandır diyebiliyoruz. Polonya ikiye ayrılmıştı. Fakat 1918 den 1938 e kadar geçen 20 sene bir daha avdet etmiyecektir. Bu memleket Almandır ve Alman kalacaktır. Bu memlekette mağrur ve kuvvetli bir Alman devleti kurmak arzusundayız.»

Benzin tahdidatından alınan neticeler

Ankara 23 (Telefonla) — İstanbul mıntaka ticaret müdürlüğü benzin tahdidatından alınan neticeler hakkında Ticaret Vekâletine bir rapor göndermiştir. Bu raporda taksi otomobillerinin sarfettiği benzin miktarı da bildirilmektedir.

Örfî idarenin temdidi kararı

Ankara 23 (Telefonla) — İstanbul, Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, Çanakkale ve Kocaeli vilâyetlerinde 23 teşrinisani 1940 ta bir ay müddetle ilân edilmiş olan örfî idarenin hitamından itibaren 3 ay daha temdidine dair olan karar bugünkü resmî gazetede neşredildi.

TETKİKLER — TAHLİLLER

Sözün tesiri

Yazan: **M. Şekip Tunc**

Pek farkında mıyız bilmem? Konuşmak hakkı öteden beri büyüklerin bir imtiyazı olagelmiştir küçükıer ise sadece dinlemeğe memurdurlar. «Bir söyle iki dinle», «Allah bir ağız, iki kulak vermiş» gibi ata sözleri bu imtiyazın âmme vicdanınca da tasdik edildiğini gösterir; o halde menşe ve sebebi araştırılması icab eden pek eski bir âdet karşısında bulunuyoruz demektir. Çok muhtemeldir ki bu âdet pek eski devirlere kadar uzansın ve bu devrin bütün insanları değil, yalnız kumanda mevkiinde bulunanları konuşup diğerleri bunları dinlemek, anlamak ve emirlerini yerine getirmekle kalmış olsunlar. Nitekim bu hali çocuklarda da görüyoruz; onlar da konuşmaya anlamadan sonra muvaffak oluyorlar. Çünkü anlamak bir alıcılık ise konuşmak bir yapıcılıktır. Almak herhalde yapmaktan çok daha kolaydır. O halde makul ve hatta mücerreb görünen bu faraziye doğru ise sözün pek büyük olan kuvvet ve tesiri daha başlangıcda bir kumanda kudretini haiz olmasından, daha doğrusu konuşanın konuşamıyanlar üzerine hükmetmesinden ileri gelmiş olacaktır. Sözün bu müthiş tesiri bir kere görüldükten sonra bu iktidarı kuvvetlendirerek icabında nutuk ve hitabet halinde inkişaf ettirmek ve bu suretle hakimiyeti artırmak temayülü tabiatile vücud bulmak lâzım gelir. Yalnız kumanda safhasından nutuk ve hitabet safhasına geçebilmek için kabile hayatından «site» hayatına geçmek iktıza etmiştir. Nitekim tarih ilk büyük hatibleri Yunan ve Roma sitelerinde göstermektedir. Kumanda nasıl yaptırıcı bir kuvvet ise onun bir istihalesi demek olan nutuk ve hitabet de ayni iktidarı haizdir. Aralarındaki fark birinin kısa, ve mutlak bir emir olmasına karşılık diğerininin uzun, maharetli ve kandırıcı bir hususiyet kazanmış olmasından ibarettir: Her ikisi de canlı bir düşünceyi temsil eder; aksiyona götürür.

Kelimelerde bir sihir kuvveti tasavvur edilerek bunların bazı formülleri delâletile realitelere hükmolunabileceği kanaati en eski inanclarımız arasındadır. Muska taşımak, evlerin alnına «maşallah» lar takmak âdeti bu inancın son artıklarını gösterir. İncillerden bir tanesi «herşeyin evveli kelâm idi» cümlesile başlar. Semavî bütün dinler en büyük mucizenin «kelâm» olduğunu söylemekte müttefiktirler. Yalnız bu mucizeyi fani insanların elinden alarak bütün dünyaların hakikî sahib ve âmiri tanınan ezelî bir varlığa yükselterek ebedileştirmek istemişlerdir. Şiirin bütün san'atların fevkinde görülmesi ve şair hayranlığının emsalsiz bir halde kalması söz sana'tının şaheserlerini vücude getiren bir efendisi olmasındandır. İlâhî kelâmın tercümanı olduklarına inanmış peygamberlerin yaptıkları harikulâde tesirler dahi esas itibarile aksiyona götüren birer kumanda olmuştur. O halde ki kumandan, hatib, peygamber, şair dediğimiz kimseler sözlerini dinletmesini, sözün kudret ve icazına hâkim olmasını bilmekte birbirlerine yaklaşan ve aşağı yukarı ayni iktidarı temsil eden şahsiyetlerdir. En geniş kütlelere öte denberi hâkim olanlar da bunlar olduğuna göre bu hakimiyetin sırlarını daha yakından anlamağa çalışmak lâzımdır.

Esas itibarile «lisan» aletine dayanan bu sırrın çözülmesi bu aletin iyice anlaşılmasına bağlıdır.

Lisandan gayri bütün aletlerimiz fanî, mahdud ve muayyen tesirlidir; ruhla, düşünce ile olan münasebetleri de ağır ve manialıdır. Yalnız lisandır ki bütün bilgi, his ve faaliyet dünyamızı «kelime» dediğimiz ses kalıplarına doldurarak bunları kolayca ve istediği tarzda yani olmuş ve olabilecek şeyler tarzında tertib edip bize hem vakıa, hem de mefkûre dünyasını nakledebilecek bir iktidarı haizdir. Halbuki diğer aletlerimizden hiç birinde bu iktidarın binde biri bile yoktur. Hele mefkûreye doğru götürmeğe, hayatımıza bir mana ve gaye verecek bir telkinde bulunmağa hiç muktedir değillerdir. Fazla olarak ilmimiz bize pratik faaliyetlerimize göre ayırdığımız eşyayı ve bunların arasındaki münasebeti tanıtmakla iktifa eder. Dünyanın ve insanın tek ve bütün bir varlık olarak ne gibi bir mahiyet ve mana taşıdığını aramakla da meşgul olmadığından bizim bütün insanlığımıza hitab etmez. O halde ilim ve onun intifaı ve pratik olan teknik lisanı tam manasile beşerî bir lisan değildir. Halbuki biz ilim dilinden başka beşerî, canlı ve mefkûreler yaratan bir dile de muhtacız; ve bu dile olan ihtiyacımız daha umumî olduğu için şümul ve tesir sahası da pek geniştir. Hayatî aksiyonlar ve mefkûrelerin dilidir. Telkin ettiği muhtelif dünya tasavvurlarile, hayata verdiği gaye ve manalarla bizi mefkûreden mefkûreye sevkeden odur. Lisanın büyüsünden kurtulmuş olmak şöyle dursun binbir kitab, mecmua, gazete ve radyo gibi vasıtalarla sözün her tarafa yayıldığı ve bütün dünyayı büyülemek istediği bir zamanda yaşadığımız için yapılan telkinlerin tesirlerine kapılmıyarak hakikatleri olduğu gibi görmek, yolu şaşırmamak güçleşmiştir.

Buna karşı vazifemiz bütün dünyayı biran evvel daha yakından, daha derinden ve kendi gözümüzle tanımak, kendi düşünce ve muhakemelerimizle anlamaktır. Klâsikleri tanımak için son zamanlarda gösterdiğimiz gayretlerin yanında bugünkü dünyayı tanıtacak eserlere vakit kaybetmeden azamî ehemmiyeti vermek ve okumak zamanı gelmiştir. Yalnız bu kadar da değil, bugünün büyük hayat ve hareket merkezlerinde bizim de gören, anlayan, düşünen ve yazmasını bilen insanlarımız olmalıdır. Sadece resmî ve ticarî ajanların bulunması artık kâfi değildir. Dünyanın bu muazzam kaynaşmasını yakından görecek, duyacak, anlayacak ve bildirecek adamlarımızı seçip bu merkezlere biran evvel göndermemiz lâzımdır. Bugünkü müthiş propagandaların tesirlerinden kurtularak selâmetle düşünebilmek imkânı da ancak bu yolda bir hattı hareketle temin olunabilir. Çünkü insan düşüncesi elde edilen malzemenin kemiyet ve keyfiyetine göre olur. Bunlar sağlam, doğru ve kâfi derecede değillerse, ne yapılsa, salim düşünmek kabil olmaz. Artık herşeyi bilecek kâhinler de olmadığı için tabiî zekâları iyi beslemekten başka çare yoktur.

M. Şekib TUNC

Hadiseler Arasında — FELEK

Hicaza inşallah!

Bir sohbet meclisinde münakaşa ediliyordu:

— Trablusgarba, Arnavudluğa İtalyanlar nasıl imdad gönderirler?

İçlerinden birisi:

— Ayol oralar denizaşırıdır. Kolay kolay asker gider mi? İngiliz filosu Akdenize hâkim oldukça denizden imdad gönderilmesi mühlik bir teşebbüs olur.

Diyince herkes:

— Aşkolsun yahu! Bak, neler de biliyor! Demek Trablusgarb ve Arnavudluk denizaşırıdır ha! Yeni öğrendik. diyerek adamcağızla alay ettiler. O da işi pişkinliğe vurup:

— Yaaa! Bilmiyor muydunuz? diye alaya iştirak etti ve ilâve eyledi:

— Ben sizi saltanat devrinin bazı ricali gibi denizaşırı yerleri bilmez sanmıştım.

Sordular:

— Hangi rical?

— Vaktile, pek bilmiyorum ama galiba Sultan Hamid devrinde Giridde isyan çıkmış. Heyeti vükelâ asker sevkine karar vermiş ve Seraskere de orduyu hümayunun Giride azimeti tedbirlerini almasını tebliğ etmişler. Evvelâ, Bahriye Nazırı vaziyeti izah etmiş: «Girid adadır. Karadan asker gitmez» demiş. Anlayamamışlar. Nihayet Giridin «Kızkulesi» gibi dört tarafı su olduğu izah edilerek erkânı devlet tenvir olunmuş.

Bu lâtifeden sonra da Arnavudluğa ve Libyaya nerelerden asker gelebileceği ihtimalleri görüşüldü. Kanaat hasıl oldu ki; deniz yolundan başka çare yok. O yol da İngiliz filosunun kontrolu altında.

Hazır bulunanlardan birisi ciddi bir tavırla:

— Yalnız bir çare var, dedi. Size şu vak'ayı anlatayım da o çarenin ne olduğunu iyice kavrayınız!

Vaktile -Çin Türkistanından Hicaza gitmek üzere- binlerce hacı Rusyadan İstanbula gelir ve buradan hazırlanan bir Türk vapurile Ciddeye, oradan da Mekkeye giderdi. Hicaz hattı yapıldıktan sonra bu deniz yolu biraz kısaldı. Beyruta varılır, oradan Şama, Şamdan Medine tarikile Mekkeye gidilirdi.

Bu Türkistan hacılarının en çok korktukları şey, memleketlerinde hiç görmedikleri deniz seyahati idi. hakları da yok değildi. O devirlerde çalışan eski İdarei Mahsusa vapurlarının denize mukavemetsizlikleri şöyle dursun pek yolsuz oluşları, en ufak salıntıdan başlalanan bu biçareleri haftalarca süren seyahat esnasında harab ederdi.

Hacıların bu korkusunu bilen bir açıkgöz bir gün bunlardan bir grupu yakalamış:

— Selâmünaleyküm hacı! Hicaz inşallah?

— İnşallah!

— Allah müyesser etsin. Elhamdülillâh biz de hacıyız. Yolculuk ne zaman?

— Gemi bekleyoruz.

— Yaaa! Allah yardımcı olsun. Şimdi kış. Fırtına çok. Deniz azgındır. Neden karadan gitmezsiniz?

Hacılar bilmedikleri bir kara yolundan bahsedildiğini işitince sevinmişler. Hemen bu hayırlı adamın etrafını sarmışlar, kendilerine delâlet etmesini rica etmişler. O da kabul etmiş. Her birinden beşer altın yol parası almış ve hepsini Galatada Tünele götürmüş. Gişeden birer bilet almış ve arabaya koymuş, kendi de elini sallayarak selâmetlemiş. Hacılar Beyoğluna vardıkları zaman ara istasyonu diye tabiî çıkmamışlar, tekrar aşağı inmişler. Böylece bir kaç defa sefer ettikten sonra Tünel memurları bunların vaziyetlerinden şüphe etmiş ve sormuşlar:

— Hacı! Ne haber?

— İyi şükür!

— Nereye böyle? İnip çıkıyorsunuz?

— Hicaza inşallah!

Bundan sonra iş polislik olmuş.

O bir şey ilâve etmedi. Fakat dinliyenler işin farkına vardılar ve denizden korkanların gidebileceği yegâne yolun ne olduğunu kavradılar. İş bu yolu gösterecek bir hayır sahibine kalıyor. Belki o da yakında zuhur eder.

B. FELEK

İngiliz ticaret filosunun kayıbı

Bu haftaki zayiatı her zamankinin çok aşağısındadır

Londra 23 (a.a.) — Reuter:

Amirallık dairesi, 15/16 kânunuevvelde nihayete eren hafta içinde düşmanın faaliyeti neticesinde ticaret filosu kayıblarının ceman 41.476 tonilâto hacminde yedi vapur olduğunu ve bu yedi vapurdan ceman 10.646 tonilâto hacminde beşinin İngiliz vapurlarını teşkil ettiğini bildirmektedir.

Bu rakamlar Dünkerk harekâtı devresi hariç, harbin devamı esnasında haftada 63 bin tonilâtodan biraz aşağı olan hafta vasatisinin çok dunundadır. Almanlar ise, 15/16 kânunuevvelde nihayete eren hafta içinde ceman 82.450 tonilâto hacminde ticaret gemisi batırdıklarını iddia ediyorlar ki bu rakam, hakikî rakamın hemen iki mislidir.

Hazin bir kayıb

Ankara 23 (Telefonla) — Teessürle haber alındığına göre, sabık Ticaret Vekili ve Antalya meb'usu Cezmi Erçin, bugün saat 15,45 te vefat etmiştir. Merhum, Ticaret Vekâletinden çekilmesini icab ettiren hastalıktan, uzun müddettir mustarib bulunuyordu. Bütün tedavilere rağmen bu acıklı neticenin önüne geçilememiştir.

Ölüm haberi Millet Meclisinde duyulmuş ve derin teessür uyandırmıştır. Cezmi Erçinin cenazesi yarın (bugün) Millet Meclisince tertib edilen merasimle kaldırılacak ve namazı öğleyin Hacıbayramda kılındıktan sonra Cebecide defnedilecektir.

Cumhuriyet — Merhum 1895 te İstanbulda doğmuş, Mülkiyeden çıkmış ve bir çok maliye hizmetlerinde bulunduktan sonra Ziraat Bankası umum müdürlüğünden meb'us seçilmişti. Kıymetli bir devlet adamıydı. Kendisine Allahtan rahmet diler, Büyük Millet Meclisimizle kederli ailesine derin taziyetlerimizi sunarız.

VİCHY'YE BİR HAFTALIK MÜHLET

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

yazdığı bir yazıda, Almanyanın Fransız limanlarına ve demiryollarına göz diktiğini söyledikten sonra Fransanın büyük millet vasfını muhafaza ettiğini ve Mareşal Petain'in memleketine karşı vazifesini her şeyden üstün tuttuğunu söylüyor ve makalesine şu şekilde devam ediyor:

«Öyle ihanetler, alçaklıklar var ki Petain, Laval'in aksine olarak, bunlara düşmemiştir.

Binaenaleyh İngiliz milleti bugün Fransız milletine hitab ediyor ve diyor ki: «Sizin davanız daima bizim davamız olarak kalmaktadır.»

Atlantiğin ötetarafındaki büyük demokrasi bize öyle kuvvetli bir yardım vadetmiştir ki, sizin celládlarınız hırslarından köpürüyorlar. Dayanınız. Fransa yakında kalkınacak ve bizimle beraber, bir defa daha, insanlık davasını zafere kadar silâh elde müdafaa edecektir.»

Almanlar hududu kapayorlar

Londra 23 (a.a.) — Daily Teleraph gazetesinin Nevyork muhabiri şunları yazmaktadır:

«Alınan muhtelif haberlere göre, Almanlar Fransanın iki kısmını tefrik eden hattı 20 ilkkânundan 10 sonkânuna kadar kapayacaklarını bildirmişlerdir.»

Le Temps'ın şayanı dikkat bir makalesi

Lyon 23 (a.a.) — Tepms gazetesi yazdığı bir başmakalede diyor ki:

«Geniş müstemleke topraklarımızı olduğu gibi muhafaza ediyoruz. Anavatandaki kuvvetlerimiz yıkıldığı sırada denizaşırı topraklarımızın parçalanacağı zannedilebilirdi ve hiç şüphe yok ki, eğer Fransız idaresi şiddet ve tethişe istinad etmiş olsaydı bu böyle olacaktı.

Memleketimizin galibe karşı girişmiş olduğu taahhüdleri kat'iyyen yerine getirmeğe ve mütareke şartlarını itina ile tatbika karar vermiş olduğunu biliyoruz. Fakat mütareke bize imparatorluğu ve bu imparatorluğun müdafaasını ve müdafaa vasıtalarını bırakmıştır. Bunu eski müttefiklerimize karşı ve keza Hindiçinide yaptık.

Bu azimli vaziyet, muahedelerin ihlâline müsaade etmemek ve topraklarımızın tamamlılığını muhafaza eylemek hususundaki kat'î irademizi ispat eder.»

Fransa, İmparatorluğunu muhafazaya çalışacak

Ankara 23 (Telefonla) — Almanların yeni taleblerinin kabulü için Vichy hükûmetine bir haftalık mühlet verdiklerini haber veren Ankara radyo gazetesi diyor ki:

«— Fransanın Hava Nazırı, Suriye ve Lübnandan dönüşünde, Fransanın müstemleke imparatorluğunu muhafazaya azmetmiş bulunacağını söylemiştir. Bu vaziyet, İngiliz muvaffakiyetlerile İtalyan hezimetleri arttıkça Fransanın Alman taleblerine karşı sertlik gösterdiğine delildir. Sebebi ne olursa olsun, Fransız müstemleke imparatorluğunu muhafazaya karar vermiş bulunuyor. Bu da, ancak İngiliz muvaffakiyetı sayesinde mümkün olabilecektir.»

Hava akınlarının serpintileri

İsviçrede Zürih'e bombalar düştü, tahribat oldu

Bern 23 (a.a.) — «D.N.B.» İsviçre genelkurmayı tebliğ ediyor:

23 kânunuevvel gecesi, yabancı tayyareler müteaddid defa arazimiz üzerinde uçmuşlardır.

Bu tayyareler şimal istikametinden gelerek saat 20.45 te Zurich üzerine yangın ve infilâk bombaları atmışlardır. Birçok binalar ve demiryollarının elektrik kabloları hasara uğramıştır. 11 kişi yaralanmıştır.

Fransa - İtalya hududu açıldı

Roma 23 (a.a.) — Resmen bildirildiğine göre, İtalyan - Fransız hududu Modane'de açılmış ve gerek demiryolları gerek posta münakalâtı yeniden tesis edilmiştir. Taahhüdlü mektublar da kabul edilmektedir.

Konya Parti kongresi açıldı

Konya 23 (Hususi muhabirimizden) — Vilâyet Parti kongresi, kaza murahhaslarının iştirakile bugün toplandı. Toplantıdan evvel, murahhaslar, Atatürk abidesine giderek çelenk koydular.

Parti vilâyet heyeti reisi Halis kongreyi açtı. Atatürk'ün manevi huzurunda üç dakikalık sükût tazimi ifa olundu.

Kongre reisliğine Parti müfettişi Şevket Ödül seçilerek rapor okunudu. Divan ve encümenler seçimi yapıldı. Millî Şefe, kongrenin bağlılığı ve hürmetleri arzedildi. Kongre yarın toplanacaktır.

«CUMHURİYET» İN EDEBÎ ROMANI: 10

Yazan: Peride Celâl

— Biz ilk zamanlar belki baban zengin bir adam olduğu için bu kadar meraklı kendini ve seni korumaya dikkat ediyor, diye, düşünmüştük.

Ninem bahsi kapamak istiyormuş gibi:

— Huy işte! diye mırıldandı.

Teyzem:

— Evet huy, dedi. Rahmetli kız kardeşimi de ölünceye kadar üzerine titreyerek böyle muhafaza etmişti. Sanki gelip onu elinden kapacaklarmış gibi korkardı. Bir dakika yanından ayrılmazdı. Biz de o zamanlar belki de memleketinde böyle âdettir, diye, düşünmüştük. Anadollular müteassıbdır, derler, bilhassa o zamanlar Of tarafları çok daha kapalı, vahşi yerlerdi. Fakat şunu da itiraf edeyim ki baban hiç te öyle cahil, mutaassıb bir adam değildi. Hattâ annen onunla evlenirken «Acaba nasıl adam? Sakın pek sert olmasın, ya memleketinde başka karıları varsa?» diye korkmuştu. Ama evlenince öyle sevdi ki... «Üzerine yoktur» derdi.

Teyzem daha anlatmasına devam ediyordu. Ben giyinmek üzere odama çıktım.

***

Teyzemle evden çıkarken Yusufun da arkamızdan geldiğini gördük. Birkaç adım öteden ağır ağır, çekingen, bir tavırla yürüyordu.

Teyzemi bindirip direksiyona geçtiğim zaman Yusuf otomobile yaklaştı.

— Ne isteyorsun? dedim.

— Büyük hanım beni de beraber almanızı rica ediyor, dedi ve evin pencerelerine doğru baktı.

Başımı kaldırdım. Pencerelerin arkasından ninem, yalvaran bir tebessümle bana bakıyordu. Gülümsedim. Anlaşıldı, ihtiyarcık bir türlü beni yalnız başıma bırakmaya razı olmıyacak.

Yusufa, yanıma gelmesini işaret ettim.

Hareket etmeden evvel son bir defa pencereye baktım. Ninem içeri çekilmişti, yüreği rahat etmiş olacak.

Maçkanın sonunda oturuyoruz. Evimiz bir bahçe içindedir. Büyük, pembe taştan bir ev. Dışarıdan çok sağlam bir görünüşü var. Kalın duvarlar, parmaklıklı, iki kanadlı pencereler. Babam bu evi de her halde gene müdafaa maksadile almış olacak. Öyle sağlam, mazbut bir yapı...

***

Biraz sonra Maslak yolundaydık. Yusuf, yanımda kıpırdamadan oturuyor. Gözleri ileri dikilmiş, uzun boyu, kocaman kafasile bir dev yavrusu gibi... Yusuf çok soğukkanlı bir adamdır. Pek az konuşur. Bununla beraber babama hayatını verecek kadar bağlı olduğunu, beni de çok sevdiğini bilirim. Babası Ahmed Ağa da öyledir. O bana daha düşkündür.

Asfalta çıkınca teyzemle konuşmaya başladık. Teyzem bana eğilmiş:

— Azize, sana bir ricam var, diyor.

— Söyle teyze, dedim.

— Çocuğum, seni bu felâket çok üzdü. Zayıflamışsın. Sonra fazla asabî ve sinirlisin. Bir doktora kendini göstermek lüzumunu hissetmiyor musun? Meselâ bizim Rüştü Beye gidiversen sana âsabını teskin edecek bir ilâc verirdi. Hem eski doktorundur, bünyeni de bilir.

— Geçer, teyze. Tabiî felâket beni sarstı. Kendimi yakında toplarım.

— Ama ben Rüştü Beye görünmeni çok isteyorum Azize. Hem ihtiyarcığın hatırını sormuş olurdun, fena mı yavrum?

— Bir gün uğrarım teyze...

— Bu gün gitsen Azize... Hazır çıktın. Eğer hemen gitmezsen ihmal edeceğini biliyorum. Hem de bana neticeyi telefonla bildirmelisin. Belki de adam hava tebdili tavsiye edecektir. O zaman gelir, bizde kalırdın. Cemalin de bir ay mezuniyeti var. Sana arkadaşlık ederdi.

Cemalin solgun yüzü, yeşil, soluk gözleri gözümün önüne geldi. Gülümsedim. Zannediyorum ki teyzemin ikimiz için bir takım ümidleri var. Eh, ben de onun için fena bir gelin sayılmam. Cemal benimle evlenirse artık çalışmayabilir de. Zaten sıhhatinden, çalışmaktan daima şikâyet etmiyor mu? O zaman istirahat edecek ve hiç bir sıkıntı çekmeden yaşayacak demektir. Ben ona bu saadeti verecek kadar zenginim. Hem sonra Şevkiye teyzem, beni fazla serbest, dürüşt ve pervasız bulmakla beraber gene çok sever.

Zavallı babacığım, İstanbuldan İzmire avdetimizden evvel bir gün bana: «Zannedersem Şevkiye teyzen sana biraz da gelini gibi bakıyor» demişti. Fakat bunu hissetmekten hiç memnun görünmüyordu. O zaman ona: «Cemal ve ben, dünyada yalnız ikimiz kalsak, gene onunla evlenemem babacığım» demiştim. Gülmüş, omzumu okşamıştı.

Cemali kardeşim gibi severim. Kocam olarak düşündüğüm zamansa tüylerim ürperir.

Teyzem:

— Gideceksin muhakkak, değil mi Azize? diyor.

Babamın sözlerini bir emir gibi telâkki eder, yapmak istemediğim şeyler olsa bile derhal kabul ederdim. Fakat başkalarının beni durmadan korumalarına, bir takım tavsiyelerde, ısrarlarda bulunmlarına sinirleniyorum. Bununla beraber teyzemi de üzmek istemiyorum. Öyle iyi, müşfik tarafları vardır ki...

— Peki teyze, dedim, avukattan çıkınca Rüştü Beye uğrarım, gönlün rahat etsin...

O gene konuşmaya başlamıştı. Susturmak için hemen ilâve ettim:

— Bak, ne güzel manzara, teyze... Artık iyice bahar geldi. Ben artık susuyorum. Hem seninle konuşur, hem de böyle hayran hayran etrafa bakınırsam, direksiyonu yanlış kıvırıp şu yeni yapraklanan ağaclardan birine otomobili toslatmam ihtimali var.

Artık Boğaza kadar konuşmadık. Deniz ikide birde kaybolup görünüyordu. Baheçlerden demet demet pembeli beyazlı çiçek dalları sarkıyor. Havada öyle bir beyazlık vardı ki insanın gözünü kamaştırıyordu. Yosun, toprak ve çiçek kokuları biraz başımı döndürdü, heyecanlandım. Kendimi herşeye rağmen bir an mes'ud hissettim. Fakat sonra birdenbire babamın o mustarib, takallüs etmiş yüzü, kanlar içindeki o feci hali gözümün önüne geldi. Kalbim sızladı. Ah insanlar! Biz ne fenayız? Ne çabuk da unutuyoruz? Ne çabuk da tesellimizi buluveriyoruz!

Gözlerim yaşlarla bulutlanıyor, teyzem:

«— Dikkat et, Azize, fazla kenara geldin» diyor

Elimi gözlerimden geçiriyorum ve direksiyonu kıvırıyorum.

Teyzem: «Allah vere de bir gün elinden bir kaza çıkmasa! diyor. Sen gene şoförü beraber alsan fena olmıyacak galiba!»

Cevab vermedim. Direksiyondaki parmaklarım yaşlarla ıslanmış parlıyor. Başımı çevirdim, Yusufla göz göze geldik. Yusufun esmer yanık yüzü, bir kaya parçası gibi kıpırtısız, yalnız derin bir endişe ve kederle bulanmış olan gözleri parmaklarıma dikilmiş. Dudakları titredi. Bir şey söylemek ister gibi aralandı. Fakat sonra onları sıkı sıkı kapayarak hareketsiz kaldı.

(Devam edecek)

Namık Kemalin

Annesi nerede yatar?

Afyonda bulunan mezarla Kemali tanıyanların naklettiği rivayetler etrafında bir tetkik

Yakın bir devrin mahsulü olduğu halde, Türk vatan ve hürriyetinin büyük kahramanı Namık Kemal hakkında yazılan eserlerde çocukluk çağlarına ve annesine aid verilen malûmat müphem ve noksandır.

Bizzat, oğlu Ali Ekrem merhum tarafından yazılan ve Devlet Matbaasında 1930 tarihinde basılan «Namık Kemal» adlı eserde şu satırları okuyoruz:

«... Kemalin validesi henüz genç yaşında iken vefat etti. Kemal iki yaşında anasız kaldı. Ve bittabi kayınpederinin yanında kalamıyan babasından da mahrum kaldı...»

Verdiği bu malûmatla, Ali Ekrem bile büyükannesinin nerede ve ne vakit öldüğünü ve Kemali kaç yaşında öksüz bıraktığını bilemiyor! Kemal hakkında yazılan muhtelif eserlerde, edebiyat kitabları ve ansiklopedilerde bu hususta, yukarıdaki malûmattan başka birşeye tesadüf edilmiyor.

Biz bu tetkik yazımızla, Afyonda bulmuş olduğumuz Kemalin annesinin mezartaşı, Gedik Ahmed Paşa kütübhanesinde Fatmetüzzehra adını taşıyan vakıf birkaç kitab; bir «Tebriki Sâl» manzumesi, bir memuriyet teşebbüsü, Kemalin çocukluğuna ve son zamanlarına aid bir kaç hatıraya istinad ederek büyük vatanperver ve annesi hakkında, şimdiye kadar yazılmamış ve basılmamış bazı mevsuk malûmatı tespite çalışacağız.

***

Kemalin büyük pederi Abdüllâtif Paşanın 1263 hicrî tarihinde Afyonda Muhassıl (mutasarrıf, mütesellim, vali vekili) olarak bulunduğunu, o tarihlerde Afyon Müftisi olan Keskinoğullarından Hasan Ekmel Efendinin, Abdüllâtif Beye yazdığı bir «Tebriki Sâl» manzumesinden öğreniyoruz, ayni zamanda, Abdüllâtifin Padişah Abdülmecide intisab derecesini, şiir ve edebiyata meylini ve kızının vefatından bir sene evvel Afyona geldiğini anlayoruz.

Sonunda:

«Yaverin lûtfü hüddam ola Lâtif Bey dû cihan»

Mısraile de 1263 hicrî yılına tarih düşüyor. Gene bu yazının başka bir yerinde, Afyonlu Tahir Ağa namında bir şairin Abdüllâtifin dostları arasında olduğuna işaret ediyor.

Yüksek zekâsı, iyi huyluluğu ve âlicenab ruhile muhitine sevgi ve saygı telkin eden ve etrafında bir irfan ehli hâlesi meydana getiren muhassıl Lâtif Bey, o vakitler, Afyonda canlı ve neşeli bir hayat geçiriyordu.

Değerli bir hanımefendi olan eşi Mahdume kadın, nezih ve asil bir damad, hepsinin üzerine titrediği, genç, kibar, kıymetli kızı Zehra Hanım, hergün yeni bir yaramazlığından, yeni bir espirisinden sonsuz bir zevk duyduğu torunu Mehmed Kemal... Ve «mes'uduz!» diyebilecek bir aile reisi Abdüllâtif.

Fakat; beklenilmiyen, büyük bir felâket, bahtiyar dedenin bu lâtif hayatını tarümar ediyor. Lâtif Beyin sevgili ve biricik kızı 1264 yılının şevvalinde, bayram günü vefat ediyor. Ve birden neşeler, payansız kedere, tebessümler gözyaşına, kahkahalar hıçkırığa çevriliyor.

Kederli baba, çok sevdiği biricik yavrusuna gayet süslü nakışlarla işlenmiş, İstanbulda ihzar edilmiş mermer sandukadan bir mezar yaptırark tesellî arayor. Ve aziz ölüyü o devrin en itibarlı yeri olan Mevlevî dergâhının bahçesine defnediyor. 16 ncı asır Divan şairlerinin içinde mümtaz bir yer alan Mehmed Semai, halkın dilile «Sultan Divanı» türbesi civarına.

Bu mezara kitabe olarak, o devrin şairlerinden olan ve İstanbulda ikamet eden Mahviye bir şiir yazdırılıyor. Şiir aynen:

«Abdüllâtif Efendinin duhteri güzini
«Gurbette kaldı mahzun ol nazenini ziba
«Bayram gecesi mürgu ruhu uçunca arşa
«Ruzü süruru matem indirdi bize hayfa
«Surette sahibi iffet siyrette pâk tınet

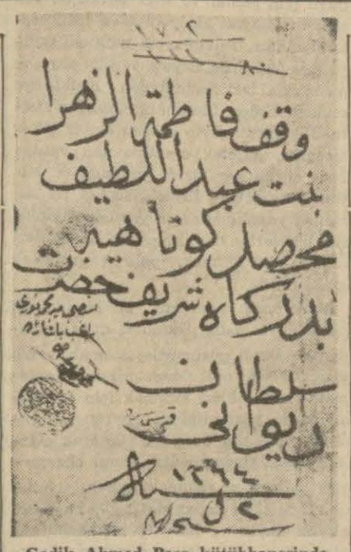

Gedik Ahmed Paşa kütübhanesinde bulduğum, Namık Kemal'in annesine aid olup vakfedilen kitabdaki yazı. Nihayetteki mühür «Fatma Zehra» dır

Yazan:
Edib Âli Baki

«Bu hüsünle felekte hiç görmemişti dünya
«Mollayı Ruma bende olduğu şüphesizdir
«Sultan divanı huzurında edindi me'va
«Damanı Fatmayla Ali Resule? (betule)? düştü
«Affeyle ya gafur ol bikes garib Zehra
«Gözyaşı ile yazdı Mahvi duada tarih
«Cennette bula Zehra Hanım bekai rana

Sene: 1264

Kitabei senki mezarın yanlarına ayrıca şu yazılar tespit edilmiştir:

Bir tarafında:

Ricali Devleti aliyeden Karahisarı sahib muhassılı saadetlû Abdüllâtif Efendinin kerimei muhteremeleri.

Diğer tarafında:

Cennetmekân Ferdevsi Aşiyan merhum ve mağfurünleha Fatmetüzzehra Hanımın ruhiçün elfatiha.

sene 1264: (1848)

Afyonda, 1291 H. yangınında Dergâh yanmış, kabir kısmen zedelenmiş ve 1318 de üç gün devam eden ve Afyon için çok müthiş bir felâket olan büyük yangında Dergâh ikinci defa yandığı vakit kabir biraz daha harab olmuş ve on iki yıl evvel camiin içindeki kabirler kaldırıldığı sıralarda, bu mezartaşları yerinden alınarak cami avlu ve bahçesinin muhtelif yerlerine rasgele bırakılmıştı.

Halen mezardan mevcud kalan parçalar:

1 — Bir aded kitabeli büyük baş taşı.

2 — Bir aded sandukanın çiçekli kabartma, yekpare baş taşı.

3 — İki parça sandukanın kırık diğer parçası.

4 — Ayak tarafındaki yazısız karşılık taşı.

Kabir yeri, caminin iç kapısının merdiven sahanlığındaki eşiklere bitişik üçüncü ve dördüncü basamakların hizasına gelen yerde yanlışsız tespite imkân bulunmaktadır.

Ve Kemalin doğum tarihi 1840 olduğuna göre bu kabir taşı ispat ediyor ki Kemal annesinden iki yaşında değil, sekiz, dokuz yalşarında öksüz kalmıştır.

***

Afyon, Gedik Ahmed Paşa kütüb - hanesinde mevcud yazma kitabları, kütübhane memuru Bekir Sıtkı Sencerin yardımile tetkik ettiğim sıralarda «1668» numarada mukayyed Mevlevihane kütübhanesinden müdevver yazma kitablar arasında Ferideddin Attarın «Mantıkuttayyır» adlı kitabının baş kapağının içinde kalın bir sülüs yazile yazılmış bir kayıd, dikkat nazarımı çekti:

«Vakfı Fatımetüzzehra binti Abdüllâtif Muhassılı Kütahya bidergâhı şerif Hazreti Sultanı Divanî kaddese sırrehu (1264 L.)

Kitabın bir iki yerinde «Fatımetüzzehra» mührü basılmıştır. Mezartaşının ve kitabın tarihlerinin ayni olduğunu gördüm. Mühür meşhur hakkâk «Vefa» nın imzasını ve 1263 tarihini taşıyor ki Zehra Hanımın sağlığında kazılmış ve belki de, o sene İstanbuldan Afyona gelirken beraberinde getirmişti.

Ayni vakıf yazıya Erzurumlu büyük Türk mütefekkiri İsmail Hakkının Marifetnamesinde de rasgeldim.

Bu kitablar, kızının hatırası için Abdüllâtif (mezar taşında efendi, manzumede bey deniliyor) tarafından, yeniden tedarik edilerek vakfedilmiş değildir. Sevgili yavrusunun aziz hatırasını taziz için çeşme, köprü ve saire gibi hayırlı şeyler yaptırır veya kütübhaneye mücelled ve müzehheb Kur'an veya diğer dini kitablar koyabilirdi. Bu kitablar doğrudan doğruya Zehra Hanıma aid bulunduğuna şüphe yoktur.

Çünkü, devrinde muhtelif mutasarrıflıklarda bulunan, ilmin kadrini pekâlâ anlayan Abdüllâtifin zeki kızına hususî bir şekilde tahsil yaptırmış olması, ve onu iyi bir şekilde yetiştirmek için fevkalâde bir itina göstermesi ihtimali kuvvetlidir.

Hususile, münevver eşi Mahdume Hanım «eski Türk terbiyesile Tanzimat devrinin yeni rehakâr efkârını nefsinde cemetmiş, zamanına göre mükemmel tahsil görmüş, gayet ciddî ve güzide bir kadın..» olmak itibarile biricik yavruları Zehra Hanımı okutup yazdırdıkları, ve o zamanda revacda olan bilgileri öğretmiş olmaları pek tabiidir. Zaten, bir iki kitabın bir katre ma' kabilinden kütübhaneye konmıyacağı aşikârdır. Fakat; Mevlevî kütübhanesinin, gerek büyük yangında ve gerek sonra Gedik Ahmed Paşa kütübhanesine devrinden evvel ziyaı muhtemel kitablar arasında Zehra Hanımın vakıf kitabları da bulunduğu - nu kuvvetle zannediyoruz. Lûtufkâr zaman, belki bu kitabların bir kısmını, hatta el yazılarile diğer vesikaları başka birine hediye eder.

Kemalin dehasından, annesine de bir hisse ayırmak en insaflı bir hareket olacağına kanaat ediyoruz.

***

Afyonda; Mevlevilerin ileri gelenlerile sıkı temas ve münasebette bulunduğu anlaşılan Abdüllâtif Beyin torunu küçük Kemalin çocukluğuna aid bilgiler için, şimdilik, Afyon Mevlevihanesinin o zamanlar Neyzenbaşı Coşkun Dedenin ağzından işitilenleri tespit ile iktifa edeceğiz. Afyonun eski maarif mensublarından Ahmed Çelebi uzun zaman Coşkun Dede ile görüşmüş ve samimî hayat geçirmiş ve Kemali ondan dinlemiştir. Mumaileyhten ve Afyon musikişinaslarından Murad Çelebiden öğrendikleri - mize nazaran Kemalin harikulâde zekâsı, tâ çocukluğunda kendini göstermiş, ele avuca sığmıyan bir afacan. Işıklı hali ve âteşin hareketi dillerde destan...

Münevver ve çok iyi huylu bir zat olan Neyzenbaşı Coşkun Dede, büyük babasının tavsiyesi üzerine, küçük Kemale sema' çıkartmış. Herkes için oldukça emek sarfına lüzum olduğu halde Kemal birkaç günde semaı öğrenmiş. Dedenin ve dergâh muhitinin hayret ve takdirlerini celbeylemiş.

Coşkun Dede, ölümüne kadar Kemali takdirle anmış, zeki ve âteşin bir çocuğa rasgelip aklını ve hareketini beğenirse, takdir yolunda «Kemale benziyor!» diye lâtif bir zarafet gösterirmiş.

Coşkun Dedenin muasırlarından olan Aşçıbaşı Hacı Ali Dede de Namık Kemalin küçüklüğünü pek iyi tanır ve hatırlarmış. İhtiyarlık devrinde, onun yanında Kemalin namı hürmetle zikredilince: «Namık Kemal! Kemal! Büyük adam!» diyip duruyorsunuz. Hacı Lâtif Efendinin kızının çocuğu idi. Pek yaramaz, haşarı bir şeydi» dermiş.

Bir aralık Kemal ve babasile muarefesi olan Afyon Mevlevî şeyhi Kemaleddin Çelebi 1303 tarihinde bir İstanbul seyahati yapıyor. Çok zeki ve münevver yeğeni Ali Çelebiyi de beraberinde götürüyor. Kemal ve yazılarına meftun olan Ali Efendi Midilli mutasarrıfı Kemal Beyin yanında tahrirat müdürlüğü vazifesini almak istiyor. O zaman maliye memurlarından olan Mustafa Asım Beyi ziyaret ediyorlar. Arzularını açıyorlar ve bu hususiaki teşebbüslerine delâlet rica ediyorlar. Asım Bey memnuniyetle oğluna yazıyor. Kemal derhal verdiği cevabda genc Ali Efendinin zekâsını ve istidadını çok beğendiğini, fakat, bu vazifenin İstanbulda merkezden almak iktıza ettiğini, bir iki ufak memuriyeti de mumaileyhe lâyık görmediğini bildiriyor.

***

Âteşin zekâli Kemali, milletine kutsal bir armağan olarak bırakan muhterem ve muazzez Türk kadını ömür mevsiminin baharında, bir asır evvel hayata gözlerini yurmarken, şan ve şerefi vatanın bütün ufkunu kaplayacak olan oğlunun serptiği tatlı bir ümid güneşi, solan dudaklarında acaba ilâhî bir sezişle, ılık bir tebessüm bırakmış mıydı?

Edib Âli Baki

SPOR

Kız mektebleri voleybol şampiyonası

Kız mektebleri arasındaki voleybol birinciliklerine dün Eminönü Halkevi salonunda devam edilmiştir. İlk maçı Cumhuriyet lisesi takımile, Kız Muallim mektebi takımları yapmıştır. Üç set devam eden bu maç sıkı bir çekişmeden sonra Cumhuriyet takımının galebesile sona ermiştir. Maç 15 - 4, 15 - 9, 15 - 12 bitmiştir.

İkinci maçı Boğaziçi - Işık liseleri takımları oynamıştır. Neticede 15 - 4, 15 - 3 Boğaziçi takımı galib gelmiştir.

Galatasaray takımı Ankaraya davet edildi

Kurban bayramında iki maç yapmak üzere Galatasaray takımı Ankaraya davet edilmiştir. Anlaşma müspet bir şekle bağlanırsa Galatasaray takımı bu seyahati yapacaktır.

Edirnede yapılan kır koşusu

Edirne (Hususî) — Beden Terbiyesi umum müdürlüğünün tertib ettiği kır koşularından 500 metrelik «Mohac koşusu»nun ikinci kısmı yapıldı. Koşu, Halkevi önünden başladı ve Kıyık - Taşlık - Ayşekadın - İstanbul yolu - Saraclar caddesi ve Yamacılarbaşını takiben gene Halkevi önünde bitti.

Muhitte ve bilhassa genclik arasında büyük bir alâka ile takib edilen bu koşuda 17,12 dakikada birinciliği Nihad, 17,13 dakikada ikinciliği Mehmed, üçüncülüğü Sabri, dördüncülüğü de Kâmil kazanmışlardır. Bu koşulara her hafta devam edilecektir. Ayrıca bu ayın 27 nci günü yapılacak olan Atatürk koşusu için de hazırlıklara başlanmıştır.

Açılan ve açılmak üzere bulunan Yerli Mallar Pazarları

Sümer Bank pamuklu fabrikaları satışını derulıde etmiş olan Yerli Mallar Pazarları, halkın ihtiyacını doğrudan doğruya ve her tarafta temin için yeni mağazalar açarak faaliyetini tevsie devam etmektedir.

Hazırlığını bitirmiş olan Trabzon mağazası bir iki gün evvel açılmıştır. Diyarbakır ve Samsun mağazaları da açılmak üzeredir. Açılan ve açılmakta olan mağazalar pamuklu ve yünlü mensucat ihtiyacını karşılamakla mükellef oldukları mıntakaların nüfusuna göre kontenjan halinde mal alacaklardır. Böylelikle nüfus başına isabet eden mal, memleketin her tarafına gönderilmiş olacaktır.

Yerli Mallar müessesesi ayni zamanda iplik ihtiyacının teminini de üzerine almıştır. Bilhassa fakir halk tabakalarını alâkadar eden bu mesele ehemmiyeti üzerinde durulmaktadır. Müessese, aldığı direktiflere göre iplik tevziatını yapmaktadır.

Kısa Haberler

★ Vali ve Belediye reisi Lûtfi Kırdar dün beraberinde Trakya Genel müfettişi Kâzım Dirik olduğu halde Beyazıddaki İnkılâb müzesine giderek oradaki Namık Kemal sergisini tetkik etmişlerdir.

★ Yakında büyük miktarda otomobil lâstiği ve dikiş makarası şehrimize gelecektir.

★ Bazı sinemaların tenzilâtlı biletleri kaldırdıkları hakkında Belediyeye bir şikâyet vâki olmuştur. Belediye, bu şikâyeti tetkik edecektir.

Yeni lâboratuar

Fen Fakültesinin bir bina satın almasına müsaade verildi

Fen fakültesi Kimya enstitüsünün laboratuarları, her sene biraz daha artan, talebelerin çalışmalarını temine kâfi gelmediği için müşkül vaziyet hasıl olmaktadır. Bu yüzden bu sene talebeler grup grup laboratuarlara alınmaktadır. Üniversite Rektörlüğü meseleyi Maarif Vekâletine bildirmişti. Vekâletin tensibi üzerine Rektörlük Cağaloğlundaki Hilâl matbaasının satınalınarak laboratuar haline getirilmesine karar vermiştir. Binanın istimlâk muamelesi sür'atle ikmal edilerek lâzım gelen tesisat yapılacak ve açıkta kalan talebeler burada mesailerine devam edecekler; ileride vaziyet normal hale avdet edince yeni bir enstitü binası yapılacaktır.

İngiltere ile ticarette kolaylık

Merkez Bankası, İngiltere ile yapılacak ticaret için akreditif açacaktır. Bu hususta daha kolay olacağı için Takas Limitedin elindeki akreditifin Merkez Bankasına devri için emir verilmiştir. 1 kânunusaniden itibaren ihracat lisansları doğrudan doğruya gene Vekâlet tarafından verilecektir.

Yeni bir anlaşma

Verilen haberlere göre evvelce Ankarada akdolunup tatbik mevkiine giremiyen Türkiye - Irak - Suriye şimendifer anlaşması yerine kaim olmak üzere yeni bir anlaşma yapılacaktır.

Gümrükteki kahveler

İthalât birlikleri umumî kâtibliği toptancıların elinde kahve stoku kalmadığını tespit etmiş ve gümrüklerde Vekâlet emrinde bulunan kahve stokundan bir miktar çıkarılması için Ticaret Vekâletine müracaat edilmiştir.

Diğer taraftan harice kahve siparişleri de verilmiştir.

Avrupa treni

Bir müddettenberi inkıtaa uğramış olan Avrupa tren münakalâtı yeniden başlamaktadır. İlk Avrupa treni, bu sabah Sirkeciye muvasalat edecektir. Dün sabah, yediyi yirmi beş geçe Sirkeciye gelen trende yalnız Edirne yolcuları bulunmakta idi.

Tanrı misafiri!

Sultanahmed civarında oturan Sabri ve Arifin evine evvelki gece Bürhan Bahtiyar adında bir adam gelerek, aç kaldığını ve yatacak yeri olmadığını acıklı bir şekilde söylemiştir.

Ev sahibleri bu adamı önce evlerine kabul ederek karnını doyurmuşlar ve yatacak yer göstermişlerdir.

Fakat Bürhan Bahtiyar bu evden gördüğü misafirperverliğe mukabele etmek istemiş ve sabahleyin erkenden kalkarak evdeki nakli kolay eşyayı alarak savuşmuştur.

Ev sahiblerinin müracaati üzerine zabıta derhal tahkikata başlamış ve kısa bir müddet sonra Bürhan Bahtiyar yakalayarak adliyeye teslim etmiştir.

Dün Birinci Sulh Cezada yapılan muhakeme sonunda suçu sabit görülen Bürhan Bahtiyar yedi ay hapse mahkûm olmuştur.

Yanan çocuk öldü

Beyoğlunda Kalyoncukulluğunda oturan Halilin 5 yaşındaki oğlu Erzan, üzerine kazaen kaynar su dökülmesi neticesi muhtelif yerlerinden yanmış, Şişli çocuk hastanesine kaldırılmış ve dün ölmüştür.

SİNEMA

Kahvaltıdan evvel

Loretta Young ve Melvyn Douglas bu isimde bir film çeviriyorlar

Loretta Young

Holivuddan bildirildiğine göre tanınmış film âmillerinden B. P. Schulberg, meşhur rejisörlerden Alexander Hall'i yeni bir kordelâ vücude getirmeğe memur etmiştir. Bu eserin adı «Kahvaltıdan evvel» olacaktır. Senaryo vaktile Sidney Howard'ın bir Fransız piyesinden iktıbas ederek sahneye koymuş olduğu «Hürriyete medhiye!» isimdeki komedi esas ittihaz edilerek yazılmıştır. «Hürriyete medhiye!» Newyork'un Broadeway sahnelerinde büyük muvaffakiyetler kazanmış ve piyeste başrolü müteveffa John Gilbert'in karısı İna Clair oynamıştı.

Eserin mevzuu Fransada cereyan etmekte ve zengin bir bankerin hasta karısı ile meşhur siyasî bir şahsiyet arasında geçen kuvvetli bir aşkı tesvir eylemektedir. Kadını Loretta Young, siyasî şahsiyeti de Melvyn Douglas temsil etmektedirler. Ortaya ikinci bir erkeğin girmesile müşkilleşen vaziyet oyunda gülünç ve beklenilmedik vak'aların hâdis olmasına sebebiyet vermektedir. Bu ikinci erkek rolünü Allan Marshal deruhde etmiştir. Banker tipi ise aslan Fransız olan tanınmış san'atkâr Eugene Palette tarafından yaratılmaktadır.

RADYO

Bu günkü program

24/12/940 SALI

8,00 Program	18,30 Konuşma
8,03 Haberler	18,45 Müzik
8,18 Müzik (Pl.)	19,00 Müzik
8,45 Yemek listesi	19,30 Haberler
★	19,45 Fasıl heyeti
12,30 Program	20,15 Rad. Gazetesi
12,33 Müzik (Pl.)	20,45 Müzik
12,50 Haberler	21,30 Konuşma
13,05 Müzik (Pl.)	21,45 Orkestra
13,20 Müzik (Pl.)	22,30 Haberler
★	22,45 Orkestra
18,00 Program	23,00 Dans müziği
18,03 Cazband	23,30 Kapanış

Kongreye davet

Türkiye San'at mektebleri Mezunları cemiyetinden:

Umumî kongremiz 29/12/940 pazar günü saat 11 de Eminönü Halkevinde toplanacaktır. Umum azamızın gelmelerini rica ederiz.

ŞEHİR TİYATROSU

TEPEBAŞI D R A M KISMINDA

Akşam saat 20,30 da

ABDAL

***

E. SADİ TEK TİYATROSU

Bu gece: Bakırköy Miltiyadi. Yarın gece Üsküdar

Hale sinemalarında

EŞBER

Saray faslı ve (ÇAPKIN KIZ) Vodvil 3 perde

***

BEYOĞLU H A L K Sineması

Bugün 11 de akşam 20 de

1 — GÜN DOĞARKEN

2 — TAKSİ HAYDUDLARI

Çarşamba: (KARA KORSAN)

ŞARK SİNEMASI

(Eski - Ekler)

VARLIĞINDA YENİ BİR SAHİFE

DÜNYANIN EN ÇOK OKUNAN BİR SEYAHAT VE MACERA ROMANI..

ROBENSON ADASİ

Sinemada...

Londranın zengin ve muhteşem salonlarından ayrılarak... Çılgın denizlerde bir çok mücadeleden sonra ıssız bir adaya düşen bir ailenin tabiatla ve vahşi hayvanlarla mücadeleleri...

FREDDY BARTHOLOMEW

ÖNÜMÜZDEKİ C U M A Matinelerden itibaren

TAKSİM Sinemasında

Bu akşam SÜMER Sinemasında

Genclik Kraliçesi.. Güzellik mabudesi.. Şarkı Prensesi..

DEANNA DURBİN'in

1940 senesinde çevirdiği en büyük ve en son

İLK AŞKI

Lüks ve İhtişam, Şarkı ve Musiki filminin ilk iraesi şerefine

SENENİN ÜÇÜNCÜ GALA SUARESİ

İlâveten : TÜRKÇE YAKIN ŞARK JURNALİ

Yunanistan, Görice muzafferiyetini tes'id ediyor — İngiliz gemileri Yunanistana mühimmat ve asker ihrac ediyor — Yunanistanda vazifesi başında ölen ilk İngiliz tayyarecisinin cenaze alayı Atinada — Bay Eden'in Mısırı, Sudanı ziyareti hatırası — İngiliz Şark ordu ları düşmana kat'î darbeyi indirmek için hazırlıklarını yapıyorlar — Hür Fransa ve Polonya askerleri de b u harekete iştirak edecekler — Amerika Cumhur Reisi Mister Ruzvelt'in nutku Bu akşam için yerlerinizi evvelden aldırınız. Tel: 42851

Merhametten Maraz

Yazan: *Stefan Zweig* — 45 — Türkçeye çeviren: *Hamdi Varoğlu*

— Bütün gece beni mi düşündünüz? Sahi mi?

Bunu, sorarken, yüzüme şüphe ile baktı.

—Bütün gece. Ah, o ne güzel gündü! Ömrüm oldukça unutmıyacağım. Ne mukemmel bir gezintiydi o!

Edit, düşünceli bir tavırla:

— Evet, mükemmel, dedi, başından sonuna kadar fevkalâdeydi! Ah! Sokağa daha sık çıkmak isterdim. Sinirlerimi böyle bozan, belki mütemadiyen evde kapalı oturmam olmuştur. Fakat çok sıkılganım! Herkes benim koltuk değneklerime bakıyor, halime acıyormuş gibi geliyor... Manasız bir şey, biliyorum... İnsanın, kendi kendisile böyle mücadele edip sinirlerini rahatsız etmesi, isyan ettirmesi budalaca, çocukça bir şey. Ah! Beni bu kadar fena huylu, haşin, öfkeli bir insan yapan şu müthiş şey bir bitse!

— Yakında bitecek! Yalnız, metin olmanız, biraz metanet, biraz sabır göstermeniz lâzım.

Hafifçe yerinde doğruldu:

— Sahi mi?.. Bu yeni tedavi sayesinde iyi olacak mıyım?.. Eskiden, doktor Kondor'a, Allah gibi inanırdım. Fakat -yalnız size söylüyorum- dün, beni muayene ederken, bazan bana öyle geliyordu ki... Nasıl anlatayım?.. Evet, komedi oynuyor gibi geliyordu... Kendisini çok kararsız gördüm... Her zamanki gibi samimî, açık değildi... Sebebini bilmiyorum ama, her nedense benden utanıyormuş gibi bir hali vardı... Beni İsviçreye göndermek istediğini söyleyince, tabiî çok sevindim, buna şüphe yok... Fakat... Yalnız size söylüyorum... İçin için hep o manasız korkuyu hissediyordum.. Ama, Allahaşkına, kendisine bundan bahsetmeyin!.. Bu yeni tedavi meselesinde bir gayritabiilik varmış. Doktor bu suretle beni avutmak isteyormuş... Belki de babamı teselliye çalışıyormuş gibi bir korku... Görüyorsunuz ya, şu menhus itimadsızlıktan bir türlü kurtulamıyorum. Fakat elden ne gelir? Mütemadiyen, hastalığımın yakında gececeğini söyledikleri halde, bu hastalık, bu kadar dehşetle sürüp giderse, insan kendisinden de, herkesten de nasıl şüphe etmez? Hayır, bu ezeli intizara artık tahammülüm kalmadı!

Heyecanından, yerinde doğrulmuş, elleri titremeğe başlamıştı. Sür'atle eğildim:

— Gene sinirlenmeyin! dedim, bana verdiğiniz sözü unuttunuz mu?

— Evet, evet, hakkınız var. Sinirlenmek faydasız. Kendini üzmek, başkalarını da üzmek demek. Hem, başkalarının elinde ne var ki? Zaten kâfi derecede yük oluyorum. Fakat, maksadım bundan bahsetmek değildi. Cidden değildi... O lüzumsuz öfkemden dolayı bana gücenmediğiniz için... lâyık olmadığım halde bana karşı yumuşak davrandığınız için size teşekkür etmek isteyordum... Fakat artık bu bahsi kapayalım, olmaz mı?

— Ebediyyen kapayacağız. Emin olunuz. Haydi şimdi istirahat edin.

Kalktım, elimi uzattım. Hazin bir hali vardı ve uyumak üzere olan bir çocuk gibi, hâlâ yarı çekingen ve yarı müsterih, başı yastıkta, bana gülümsüyordu. İş düzelmiş, hava, fırtınadan sonra açılan sema gibi berraklaşmıştı. Fakat Edit birdenbire, yerinden sıçradı:

— Aman yarabbi, o ne? Üniformanız...

Elbisemdeki lekeleri görmüş, kendisi yere düşerken devrilen fincanların, bu ufak felâkete sebeb olduğunu derhal anlamıştı. Gözleri, kirpiklerinin gerisine saklandı, ileri uzanan eli, endise ile geri çekildi. Fakat bu ehemmiyetsiz şeyi bu derece ciddiye alışı beni müteessir etti. İçi rahat etsin diye, lâkayd bir eda ile:

— Ehemmiyetli bir şey değil, dedim. Yaramaz bir çocuk, üstüme su döktü.

Edit'in bakışı hâlâ bulanıktı. Fakat benim takındığım şakacı tavra, minnettarane sığındı:

— Haddini bildirmişsinizdir ümid ederim, dedi.

— Lüzum yoktu. Benden, nezaketle af diledi. Fakat bundan sonra uslu oturması, kendisine ne söylenirse yapması lâzım.

— E, ne yapması lâzım?

— Daima sabırlı, uslu, nes'eli olacak. Güneşte fazla kalmıyacak, fazla gezecek, ve doktorun dediklerini harfiyyen yerine getirecek. Şimdi, bir aralık susması, zihnini hiç bir şeyle yormaması ve uyuması lâzım .Geceniz hayrolsun.

Elimi uzattım. Edit, böyle uzanmış vaziyette, dudaklarında mes'ud bir tebessüm, ve pırıl pırıl gözlerle, çok sevimliydi. Sıcak ve sakin beş ince parmak avcuma dokundu.

Sonra, yüreğim rahat, oradan, ayrıldım. Kapının tokmağını yakalamıştım ki, arkamdan, hafif bir gülme oldu.

— Ey, çocuk uslu oturuyor mu?

— Gayet uslu. Uslu olduğu için de iyi not alacak. Fakat şimdi, uyusun artık.

Kapıyı yarıya kadar açmıştım. O alaycı çocuk gülüşü tekrar işitildi ve ses tekrar yükseldi:

— Uslu çocuk uykuya hazırlanırken ona ne verilir?

— Söyleyin bakalım!

— Bir buse verilir.

Nahoş bir his duydum. Sesinde öyle istekli bir ahenk vardı ki, beğenemedim. Zaten, daha evvel bana bakarken, gözleri fazla hummalı pırıldamıştı. Fakat, sözünü kırmak istemedim.

Zahiren lâkayd bir tavırla:

— Maalmemnuniye, dedim, az daha unutacaktım.

Karyolaya kadar olan birkaç adımlık mesafeyi tekrar yürüdüm ve birdenbire hasıl olan sükûttan, Edit'in nefesi durmuş gibi olduğunu anladım. Gözleri beni takib ediyor, fakat başı hareketsiz duruyordu. Ne elleri, ne parmakları kımıldayordu.

Gitgide artan bir huzursuzlukla «çabuk olalım» diye düşündüm. Sür'atle eğildim ve dudaklarımı, alnına değdirdim.

O âna kadar emin bir intizar içinde, rahat rahat duran elleri, birdenbire kalktı ve ben, başımı çevirmeğe vakit bulamadan, şakaklarıma iki çengel yapıştı, ağzımı, alnından dudaklarına kadar indirdi. Tazyik o kadar ateşli, buse o kadar haris olmuştu ki, dişleri benim dişlerime dokunuyor, aynı zamanda, göğsü, benim kendisine doğru eğilmiş vücudüme temas için geriliyor, yükseliyordu. Bu sakat çocuğun busesi kadar vahşi, nevmid bir buse asla görmedim.

Fakat bu kadarla kalmadı. Mest bir halde, nefesi kesilinceye kadar, beni göğsüne bastırdı. Sonra başımdaki mengene gevşedi, asabî elleri şakaklarımdan yavaş yavaş uzaklaştı, saçlarımı karıştırmağa başladı. Edit, beni yalnız bir saniye serbest bıraktı, büyülenmiş gibi gözlerimin içine baktı, sonra tekrar kendine çekti; yanaklarımı, alnımı, gözlerimi, dudaklarımı, çılgınca buselere gömdü. Ve dudakları benden bir saniye ayrıldıkça, mütemadiyen, kekeleverek, inleyerek: «Budala! Budala!... Sen çok budalasın!» diyordu. Hücum, gitgide daha haris, daha cezbeli bir hale geliyor. Edit, beni gitgide daha vahşi, daha raşeli bir deraguşla sıkıştırıyordu. Ve birdenbire, bir çarşaf yırtılır gibi, bütün vücudünden bir raşe geçti. Beni bıraktı, başı tekrar yastığa düştü, yalnız parlak gözleri hâlâ benden ayrılmıyor ve muzafferane, bana bakıyordu.

Sonra, başını sür'atle öteye döndü, mahcub, fısıldadı :

— Haydi şimdi git, budala... Git!

***

Sendeleyerek çıktım. Koridorda, artık takatim kalmadı. Başım öyle dönüyordu ki, bölmeye dayanmak mecburiyetinde kaldım. Demek ki mesele bu imiş! Genc kızın ıstırabının, anlaşılmaz tecavüzkârlığının, heyhat ki iş işten geçtikten sonra meydana çıkan sırrı, demek ki burada imiş! Korkum tarife sığmaz derecede idi. Hiç bir şeyden şüphelenmeden bir çiçeği koklamak isterken, suratına yılan zaplamış bir insan vaziyetindeydim. Genc kız bana vursa, hakaret etse, yüzüme tükürseydi, bu kadar şaşalamazdım, çünkü onun daima gergin olan sinirlerini bildiğim için, her şeye intizar edebilirdim. Fakat bu çocuğun, henüz yarım yamalak neşvünema bulmuş, sakat mahlûkun, hakikî bir kadın ihtirasile beni sevmek, beni özlemek cesaretini göstereceği hiç aklıma gelmezdi! Her şeyi düşünmüştüm, fakat vücudünü sürüklemekten âciz bir bedbahtın bir sevgili, bir âşık tahayyül edebileceğini, sırf merhamet saikasile ziyaretine gittiğim halde bu ziyaretlerim bu derece yanlış mana verebileceğini hiç tahmin etmemiştim. Fakat, bir lâhza sonra, yeni bir korku içinde anladım ki, bu kimsesiz, dünyadan uzak yaşayan kızın, benden, mahbesinde Allahın günü ziyaretine giden yegâne erkekten, daha başka, daha yakın bir his ummasına yegâne sebeb o ateşli merhametten başka bir şey değildi. Budala ben, o aptalca safiyetimle, genc kızı yalnız bir kötürümden ibaret, yalnız bir çocuk olarak görmüş, onun bir kadın olduğunu düşünmemiştim .

Onu örten örtünün altında, arzu duyan ve arzu edilmeyi isteyen bir kadın vücudünün teneffüs ettiğini, hissettiğini, beklediğini bir an düşünmemiştim. Safiyetim, tabiat mağdurlarının da sevmek cür'eti göstereceklerini bir an bile tahayyül etmeme mânidi.

[Arkası var]

Millet Meclisinde

Ticarî mukaveleler tasdik olundu

[Baştarafı 1 inci sahifede] yaparak kabul eylemiştir.

Türkiye - Rumanya arasındaki ticarî anlaşmaya zeyl olarak imzalanan protokolun Türkiye ve Rumanya tediye anlaşması mucibince açılmış bulunan klering hesablarında yapılacak peşin tediyelere aid anlaşmanın ve Türkiye - Rumanya arasında 29 sonkânun 1940 ta teati edilmiş mektubların tasdiklerine aid kanun lâyihalarile Türkiye - Yugoslavya ham afyon satışı anlaşmasının 1 nisan 940 tan itibaren üç ay müddetle temdidine aid anlaşmanın, her iki hükûmet arasında ham afyon satışı hakkındaki munzam protokolun ve Türk - Yunan ticaret ve tediye anlaşmasının tasdiklerine aid kanun lâyihaları da bu gün Meclisin birinci müzakerelerini yapmış olduğu maddeler arasında bulunmakta idi.

Hıfzıssıhha enstitüsünün mesaisi takdirle karşılandı

B. M. Meclisinin gene bu toplantısında gözlükçülük hakkındaki kanun lâyihasının birinci müzakeresi yapılmış ve Türkiye Cumhuriyeti Merkez Hıfzıssıhha enstitüsü ve Hıfzıssıhha mektebi teşkiline âid kanun lâyihasının da encümene iade edilen onuncu maddesile son iki neşir maddeleri haric olmak üzere diğer maddelerinin birinci müzakereleri bitirilmiştir. Bu kanun müzakeresi esnasında ileri sürülen bazı mütalealar, ve enstitünün başardığı ve başarmakta olduğu işler üzerinde hatibler tarafından ileri sürülen takdirlere karşılık olarak Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekili demiştir ki:

«— Arkadaşlarımın hıfzıssıhha müessesesinir takdir yollu sözlerini şükranla karşılar ve mütevazıane çalışmalarının tebarüz ettirilmiş oluşundan dolayı memnuniyetimi huzurunuzda arzederim.

Enstitü, komşularımıza da yardım ediyor

Refik Saydamın 938 senesinde tesis etmiş olduğu bu müessese sessiz, sadasız çalışmasına devam etmiş ve bu gün memleketin ihtiyacına cevab verdikten başka komşularımıza da yardım edecek bir hale gelmiştir. (Bravo sesleri, alkışlar). Orada çalışan arkadaşlarımız çok mütevazı ve sessiz sadasız işlerini görmeğe devam etmektedirler.

Bu arkadaşlarımızın en büyük zevkleri işlerindeki muvaffakiyetlerile günden güne tekemmüllerini hissedişleridir. Başka hiç bir maddî emelleri yoktur. Müessesenin istiklâliyeti meselesini istikbale terkediyoruz. Bu iş üzerinde mütedavil sermaye ve saire ile beraber belki beş altı sene sonra yeni bir hamle yapacağız. O vakit bunu huzurunuza getirmiş oluruz. Bugünkü vaziyette, bugünkü şekilde çalışmasını daha faydalı, daha verimli görüyoruz. Yani mektebden çıkmış gençlerimizi buradan geçirmek çok şayanı arzudur. Bizim de arzumuzdur. Fakat bugün filân kazanın hekimi yoktur diye, tazyik altında bulunduğumuz bir zamanda hekimlerimizi buradan geçirerek zaman kaybeedcek vaziyette değiliz. Bunu telâfi etmek için takib ettiğimiz usul şudur: Buralara aldığımız hekimler zaten hizmeti mecburiyesi olanlardır. Tıb Talebe yurdunda bulunanlara öğretmek için konferanslar açmışızdır. Bu bilgileri bu konferanslarla öğretmiş bulunuyoruz. Maamafih vakti geldiği zaman, bütün eksiklikleri tamamladığımız zaman hekimlerimizi bu kararlardan geçtikten sonra gönderelim diye istirhamda bulunacağım. Müessesede çalışan arkadaşlarımızın istikballeri meselesine gelince, bunlar bareme dahildirler, ücretli kısımdadırlar.

Vekâlet ücretten maaşa geçecekler arasında müesseseyi ilk safa almıştır. Hükûmet ücretlerin maaşa tahvil işini tetkik etmektedir. Bu meyanda hallolunacaktır.

Emin Sazak ve diğer arkadaşlarımızın müessesenin kıymeti hakkındaki takdirkâr sözlerine teşekkür etmekle beraber arzu buyururlarsa orada çalışan arkadaşların ne kıymetli mesai sarfettiklerini bizzat görmeleri için müesseseye davet ederim. Ne vakit arzu buyururlarsa delâlet ederim.

Enstitünün karosu tevsi edilecek

İbrahim Tali arkadaşımız mektebin tevsii lüzumunu işaret buyurdular. Bunun bugünkü mevzuata cevab verecek şekilde olarak hazırlanmış olduğuna kaniim. İmkân hasıl olunca arzu ettikleri gibi kadrosunu da daha ziyade tevsi etmiş bulunacağız.

Müesseseye vermiş olduğumuz salâhiyeti kâfi görüyoruz. Hiç bir gün bir şikâyetlerini almadık. Müessese üzerine çok titreyoruz. Dikkat ediyoruz, fakat formalitelere boğmaktan kaçınıyoruz.

Neşriyatın serbest olması meselesine gelince, buna bir maddede tesadüf edeceğiz. Bu müessesenin idaresinde intişar eden ve Vekâletin müsaadesi alınmamış olan yazıların dahilde ve haricde intişar ettirilmemesinin sebebi müessesenin kıymetini düşürecek yazıların çıkmamasına dikkat etmekten başka bir şey değildir. Zaten Vekâlet hıfzıssıhha müessesesini kendisinden ayrı bir teşekkül olarak düşünmüyor. Oradaki direktör de doğrudan doğruya Vekâletin müşaviridir. Bu işlerde orada bu müessesenin başında bulunan zatın bu gibi neşriyat yapılmamalıdır yollu arzusunu yerine getirmek için ki bunları istiyoruz, yoksa falanın veya filânın mesaisini tahdid etmek için değil. Maksadımız bol bol çalışmaya sevketmektir.

Ziraat Vekâletile mesai birliği

Baytarî işlerde, ayni şeyleri Ziraat Vekâleti ve Sıhhat Vekâleti ayrı ayrı yapıyor. Bunlar birleştirilmelidir. Bu mesleye gelince Ziraat Vekâletile temastayız, mesaimizi tevhid ediyoruz. Meselâ geçen gün farmakodinami işlerinin Vekâletimizce yapılması üzerinde birleştik.

Aşı meseleleri üzerinde onlardan istifade ettiğimiz kısımlar vardır, onların da bi[illegible]den istifade ettikleri kısımlar vardır. Seromlarda baytarî kısımda onların uniteleri bizimkilerle ayrı olduğu için bunları bir araya toplamış değiliz. Açılacak şubelerde hazırlatmak aklımızdan geçmemiştir. Tamamile İbrahim Tali Bey gibi düşünüyoruz. Bu şubeler tahlilât ve tatbikat yapmak içindir, yaksa serom yapmak için değildir. Daha ne arzu buyururlarsa onlara da cevab arzına hazırım. Söyleyeceklerim bundan ibarettir.»

Ordu elbise ihtiyaçlarına dair müzakereler

Yerli malı kumaştan elbise giyilmesine dair kanunun birinci maddesine müzeyyel kanun lâyihasının müzakeresi esnasında da serdedilen mütalealara cevab veren Millî Müdafaa Vekili Saffet Arıkan, mevzuu müzakere olan kanunun bir zaruretin ifadesi olduğuna işaret etmiş ve demiştir ki:

«— Temin ederim ki bugün mevcud millî fabrikalarımızı tam manasile işgal etmiş bulunuyoruz. Bu işgalde de devam edeceğiz. Bunun haricinde zaruret hasıl olursa ona cevab vermiş olmak için böyle bir müsaadeyi istiyoruz. Yoksa memleket dahilinde millî malımız varken millî kabiliyetimiz varken, fabrikalarımız işlerken tabiatile haricden mal almak işimize gelmez. Sonra malûmu âliniz ki bugün vaziyetimiz sizce de malûmdur. Günün birinde milyonları mütecaviz bir orduyu ortaya çıkarabilmek için her halde ihtiyatlı ve tedbirli bulunmak lâzımdır. Lûtfedip bu kanunu çıkarırsanız millî fabrikalarımızın yapmakta olduğu imalâttan daimî surette istifade etmeyi ve onları işletmeyi takdimen ve tercihan yapmakla beraber bu müsaadeden de istifade kapısını açmış oluyoruz.»

İzahatı müteakıb kanunun maddeleri okunarak birinci müzakeresi bitirilmiştir.

B. M. Meclisi gelecek toplantısını çarşamba günü yapacaktır.

Ren havzası ve istilâ limanları

(Baştarafı 1 inci sahifede)

Flessingue, Dunkerque ve Calais limanlarile işgal altında bulunan arazideki hava meydanlarına hücumlar yapılmıştır.

Tayyarelerimizden biri kayıbdır.

Venedik bombardımanının tafsilâtı

Londra 23 (a.a.) — Evvelki gece Venedik mıntakasında İngiliz hava kuvvetlerinin yaptığı akın hakkında Hava Nezaretinin istihbarat şubesi şunları bildirmektedir:

Evvelki gece ağır bombardıman tayyarelerinden mürekkeb bir teşekkül, ilk defa olarak Venediğe giderek, İtalyanların ulaşamıyacağımızı zannettikleri bir hedefe hücumlarda bulunmuştur. Bahis mevzuu olan hedef petrol tasfiye fabrikalarile dokların bulunduğu Porto Marghera'dır. Bu hedef Venediğe giden bir demiryolu üzerinde bulunan bir köprünün yakınındadır.

Milano'ya varabilmek, büyük bir seyrüsefer kabiliyetine ve çok büyük bir mukavemete mütevakkıftır. Venediğe varabilmek keyfiyeti ise ortaya yepyeni seyrüsefer meselesi atmıştır. Tayyarelerimiz saat 23,30 u biraz geçe Venediğe varmışlar ve son tayyare de gece yarısından az sonra hedeften ayrılmıştır.

Karanlık bir gecede yaptıkları uzun seyahatten sonra mürettebat Adriyatik denizi üzerinde berrak bir havaya tesadüf etmişlerdir. İlk vâsıl olan tayyare müteaddid yangınlar çıkarmış ve bombaları bir petrol tasfiyehanesi civarında infilâk etmeğe başlamıştır. Bunu takib eden tayyareler doklar ve fabrika binaları üzerine son derece ağır bombalarını muvaffakiyetle atmağa başlamışlardır.

Londra 23 (a.a.) — 21 ilkkânun gecearısı biten hafta içinde Alman hava kuvvetlerinin İngiltere üzerindeki taarruzları fevkalâde mutedil olmuştur. 6 düşman tayyaresi düşürülmüş ve ancak bir İngiliz av tayyaresi kaybolmuştur.

Almanlar Manchestere' hücum ettiler

Londra 23 (a.a.) — Dün gece, Manchester şehri, ilk uzun bombardımana uğramıştır. Manchester'e hücum, güneşin batmasından biraz sonra başlamıştır. Alman tayyareleri geniş bir mıntaka üzerinde yelpaze halinde açılmışlar ve mutad taktikleri mucibince, evvelâ yangın bombalarını atmağa başlamışlardır. Yangınlar çıkmış, fakat daha alarmdan evvel tamamile seferber edilmiş olan itfaiye servisleri, derhal faaliyete geçmiştir. Hücumun en şiddetli devresinde bile yangınlarla mücadeleye devam etmiş olan itfaiyenin gösterdiği kahramanlık bilhassa tebarüz ettirilmektedir. Ölü ve yaralı miktarı henüz tespit edilmemiştir. Fakat bomba isabet eden binaların enkazı altında bir miktar kimsenin kalmış olmasından korkulmaktadır. Enkazı kaldırma ameliyesine bu sabah devam olunmuştur.

Dün İngiltereye yapılan hücumlar esnasında iki Alman bombardıman tayyaresi düşürülmüştür.

Alman tebliği

Berlin 23 (a.a.) — Tebliğ:

Dün gündüz, hava kuvvetlerinin faaliyeti, umumiyet itibarile, silâhlı keşif uçuşlarına inhisar etmiştir.

22 - 23 kânunuevvel gecesi, ağır bombardıman tayyarelerinden mürekkeb kuvvetli teşekküller, çok büyük muvaffakiyetle, Manchester'deki mühim endüstri tesisatına hücum etmişlerdir. Bu hücum neticesinde fabrikalarda ve depolarda şiddetli yangınlar çıkmıştır.

Hava kuvvetleri, aynı gece, Londraya, Bristol'a, Liverpool'a, Southampton'a, Portsmouth'a ve daha diğer şehirlere de hücumlar yapmışlardır.

Akdeniz Meselesi

[Başmakaleden devam]

tün Afrikayı Ümid burnundan dolaşmağı tercih ettiler. Maltanın, İskenderiyenin, Hayfanın mütevali bombardımanlarından sonra İtalyanın evvelâ şarki sonra da şimali Afrika taarruzları vuku buldu. Şarki Afrikada İngiliz Somalisi işgal olunmuş, şimalî Afrikada Mısıra doğru kuvvetli bir hamlenin ilk muvaffak adımı atılmıştı.

Vaziyetin zorluğuna rağmen İngiliz soğukkanlılığı nefse itimadın en kuvvetli tecellilerile devam ediyor, ikide bir İngiliz Başvekili M. Çörçil'in:

— Gemilerimiz karşılaşmak için Akdenizde İtalyan donanmasını nafile yere arayor. Bununla buluşup boy ölçüşeceğimiz günü tehalükle bekleyoruz.

Yolunda meydan okuduğu görülüyordu.

Filhakika İngiliz donanması İtalyan müdahalesinin ilk gününden itibaren Akdenizde sağa sola gezmekten ve rasgeldikçe İtalyan cüzütamlarına saldırmaktan hâli kalmamıştır. Nihayet İtalyanın Yunanistana tecavüzü İngilterenin Akdenizde İtalyaya karşı hareket ve istinad sahalarını alabildiğine genişlettikten sonra bu denizde İngiliz faaliyeti kahir bir üstünlük kazanmakta gecikmemiştir. Taranto darbesini Sardünya adası civarındaki muharebe takib etti. İtalyan tecavüzüne karşı Yunanistanın muvaffak ve galib müdafaası arkasından İngiliz Yakınşark ordusunun garb çölünde Graziani ordularına indirdiği darbe geldi.

Şimdiki vaziyette Akdenizi İngiltereye haram etmek iddiası tamamen tersine dönen bir efsane olmuştur, ve işte şimdi bu tersine dönen vaziyete bir çare bulmak içindir ki Fransanın yardımından istifade olunmak isteniliyor.

Fransanın tarihî ihanet telâkki olunabilecek böyle bir oyuna alet olmasına kolay kolay ihtimal verilmez. Hususile bu oyunun mutlaka müspet bir netice vereceği de muhakkak değildir. İngiliz Akdeniz hakimiyetinin kolay kolay sarsılamıyacağı meydanda bir hakikattir.

Fazla olarak İngilterenin Akdeniz hakimiyeti dediğimiz şey bütün milletlerin bu denizden serbestçe istifade etmeleri prensipinin zaferinden ibarettir.

Merkez Fransasının herhangi oir şaşkınlıkla mihver kozuna kazanılabilmesinin Fransayı parçalaması ihtimali de çok kuvvetlidir.

Kaldı ki Fransanın binnefis kendisi için maddî ve manevî felâket olacak böyle bir harekete sürüklenebilmesi Amerikanın İngiltere yanında filen harbe karışmasını tacil edeceği de şüphesiz sayılabilir. Bir kruvazörle Fransa yolunu tutan yeni Amerikan sefirinin M. Ruzvelt'ten Mareşal Peten'e getirdiği mesajda çok kuvvetli ifadeler bulunduğunu tahmin etmek için keramet sahibi olmağa ihtiyac yoktur.

Ne tarafından bakılırsa bakılsın Akdeniz meselesi, yeni harbin ilk hallolunan ehemmiyetli bir safhasıdır, şimdiden hükmedebiliriz ki burada hürriyet ve demokrasi prensipi muzaffer olmuştur.

YUNUS NADİ

Eden Hariciye Nazırı oldu

(Baştarafı 1 inci sahifede)

Harbiye Nazırı Eden Hariciye Nazırı ve yüzbaşı Margesson da Harbiye Nazırı olmuşlardır.

Lord Halifaks yeni senenin ilk günlerinde İngilterenin Vaşington büyük elçiliği vazifesini ifaya başlayacaktır.

Yeni Hariciye Nazırı Eden vazifesine bugün başlamıştır.

Londra gazeteleri, her işin ehline verilmiş olmasından memnuniyet beyan etmektedirler. Lord Haliafks'ın, Amerika sefirliğine tayini, Mister Çörçil'in Amerika ile en sıkı işbirliği yapmak istediğinin delili sayılıyor.

Deyli Ekspres de şunları yazmaktadır: Eden'in tayini herkesçe alkışlanacak - tır. Eden Hariciye Nezaretinden Mussolini'nin yüzünden ayrılmıştır. Romanın kahramanına Mısırda muazzam bir darbe indirdikten sonra ayni Nezarete avdet etmiştir. Bu darbeye mütedair hazırlıklar bilâhare öğrenildiği zaman tarihin bir mucize sayfası kaydeylediğini göreceğiz.

Berlin 23 (a.a.) — D. N. B. bildiriyor: Alman gazeteleri, Eden, Margesson ve Lord Halifaks'ın yeni vazifelerine ta - yinlerinin harbci temayülünü çok daha açık bir tarzda göstermekte olduğunu tebarüz ettirmektedirler. Alman gazetelerine göre, bu tayinlerden en mühimmi Eden'in Hariciye Nazırlığına getirilmesidir.

Berliner Börsen Zeitung diyor ki:

«Eden'le İngiliz Hariciye Nezaretine, yüksek siyasette şimdiye kadar gösterdiği faaliyetin esasını otoriter devletlere karşı hemen hemen patolojik denecek bir kin ve Alman ve İtalyan milletlerinin hayatî haklarının kat'î surette inkârı teşkil etmiş olan bir adam gelmiş bulunuyor. Cenevre cemiyeti, kollektif emniyet ve çember altına alma, Eden'in Versay statüsünü muhafaza etmek ve ebedileştirmek için istinad noktası olarak ele aldığı üç temel direğini teşkil etmekte idi. Fakat bu direklerden hiç birisi bugün artık mevcud değildir.

Eden'in Hariciye Nazırlığına tayinile, Londrada, İngiliz - Rus münasebetlerinde bir iyileşme ve Japonyaya, İspanyaya ve diğer mihver dostlarına «daha enerjik bir hattı hareket» beklenmektedir. Fakat bu hayallerin cevabı, ancak inkisar verici olacaktır.

Rumanya Nereye gidiyor?

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

nan Almanyaya da mütevecci̇h olduğu anlaşılmaktadır. Esasen aylardanberi Bükreşte çalışmakta olan Tuna konferansının hiçbir netice elde edememesi, Tuna havzasındaki Sovyet - Alman menfaatleri arasında ciddî müşkülât mevcud olduğunu gösteriyor.»

Churchill dün İtalyanlara hitab etti

Londra 23 (Radyo) — İngiliz Başvekili Mister Çörjil bugün İtalyan milletine hitaben radyo ile bir nutuk söyledi ve nutkunda Londradan, İngilterenin merkezi ve bütün Britanya imparatorluğunun kalbgâhı olan Londradan İtalyan milletine hitab ettiğini anlatarak, İngiltere ile harb halinde olan İtalyan milletine karşı daima hürmet ve muhabbetle mütehassis olduğunu söylemiş ve nutkuna şu şekilde devam etmiştir:

«— Bugün harb halindeyiz. Halbuki, havsalanın kabul etmiyeceği bir şey varsa, bu idi, İngiliz ve İtalyan milletlerinin birbirine karşı, birbirini yere ser - mek için harbe girmeleri idi. Çünkü biz daima dost yaşadık. Biz İngilizler İtalyanın istiklâl sahibi olması için çalıştık. Biz İngilizler, Garibaldiye taraftar ol - duk. Mazzini ve Kavur tarafını tuttuk. İtalyan istiklâl ve hürriyet hareketine muzaheret ettik ve babalarımız ve bükbabalarımız İtalyanın Avusturya boyunduruğundan kurtulması, İtalyan milletinin birliğini kazanması ve Avrupa ailesinin şerefli bir uzvu olarak yaşaması için çalıştılar. Geçen Büyük Harbde de barbar Hünlere karşı beraber harbettik. Harbden sonra dostluğumuz devam etti. Gerçi geçen harbin bitmesinden 15 sene sonra siz müesseselerinizi değiştirdiniz ve bu haliniz, bizim hali - mize uymuyordu. Bu hal, sizin birliğinize hâkim olan esaslara da muhalifti. Fakat buna rağmen beraber yürüdük ve dosttuk. Binlerce İngiliz İtalyada, ve binlerce İtalyan İngilterede yaşıyordu ve aramız çok iyi idi.

Şimdi ise harbediyoruz ve birbirimizi imhaya uğraşıyoruz. Hatta sizin tayyareleriniz Londrayı bombardımana iştirak ediyor ve bizim kuvvetlerimiz de sizin imparatorluğunuzu altüst etmeğe ve parçalamağa uğraşıyor.

Neden böyle oldu, ve niçin böyle oldu?

Çünkü bir adam, bir tek adam bunun böyle olmasını istedi.

Yoksa İtalyan milleti, İngiltere ile harbe girişilmesini istemez ve İtalyanın İngiltereye karşı bu şekilde hareket ederek Amerikayı da darıltmayı düşünmez.

Fakat bir tek adam böyle istedi. Bu adamın büyük bir adam olduğunu inkâr etmiyorum. Fakat bu adam 18 sene başında bulunduğu milleti nihayet harabiye sevketti. Bu adam, kralın muhalefetine, Papanın muhalefetine, katolik âlemin muhalefetine ve İtalyan milletinin muhalefetine rağmen bu bir tek adam, İtalyayı barbar Hünlerin lehinde harekete sevketti.

Ve İtalyan tarihinin faciası budur.

Acaba bu adam, bu hattı hareketi tutmak yüzünden kendini neyle müdafaa edebilir?

Habeş meselesinde İngilterenin takib ettiği hattı hareketle mi?

Fakat buna da imkân yok. Çünkü hepimiz de geçen harbden sonra Milletler Cemiyeti misakını imzalamıştık ve bu misaka göre hiç bir millet diğer millete tecavüz etmiyecekti. Habeşistan da bu cemiyete aza idi. Hatta biz İngilizler, Habeşistanın Milletler Cemiyetine gire - cek seviyede olmadığını söyliyerek itiraz etmiş olduğumuz halde Mussolini Habeşistanın kabulü için ısrar etti ve böylece Habeş istiklâline hürmet etmek istediğini gösterdi. Sonra gene kendisi Habeş harbini yaptı. Ve bu yüzden aramız bozuldu ve eski dostluğumuz unutuldu. Fakat Habeş meselesi yüzünden İngiltere ile harbe girmek reva mı? Ve bu meseleyi ileri sürerek İngiltere ile harbi muhik göstermeğe imkân var mı?

Biz İtalyanın bitaraf kalmasına razı idik ve İtalyanın menfaatlerine en büyük hürmeti gösteriyorduk.

Fakat bu hareketimiz korku ve zâf sayıldı. Bunun kadar yanlış bir hareket yoktu. Bugün gerçi Fransa düşmüştür. Fakat Fransa tekrar dirilecektir.

İngiltere ile bütün Britanya imparatorluğu ise ayaktadır. Bütün ingilizce konuşan milletler büyük bir hızla yürüyor. Buna mukabil İtalyan milleti, medeniyet düşmanı olan tarafla birliktedir. Acaba ne diye?

Sonra size soruyorum. Yunanistanı niçin istilâya kalktınız? Bunu İtalyan ordusu istemiyordu. İtalyan milletinin istemediği malûm. Fakat bir adam emretti. Ve İtalyayı komşusu üzerine zorla saldırttı.

Ben, harbe mâni olmak için elimden geleni yaptım ve geçen 16 mayısta Mussolini'ye bir mesaj gönderdim. O zaman Fransız cephesi henüz bozulmamıştı. Fransız harbi bütün şiddetile devam ediyordu. Mesajımda harbin önüne geçmek imkânının henüz mevcud olduğunu, onun için aradaki kan nehrinin durdurulmasını istedim ve «İtalyanın büyüklüğüne muhasım değilim. Fakat İngiltere, yalnız da kalsa, sonuna kadar harbe devam edecektir. Amerika Birleşik cumhuriyetlerinden ve bütün Amerika - dan yardım göreceğimize inanıyorum ve size korku veya zâf yüzünden müracaat etmiyorum.» dedim. Aldığım cevabda İtalyaya karşı zecrî tedbirler tatbikında İngilterenin aldığı vaziyetten bahsediliyordu.

Bu müracaatim, kimin sulh, kimin harb istediğini apaçık gösterdiği için ona dair mütalea yürütüyorum. Harbi, bir tek adam istiyordu ve bu adam İtalyayı harb girdabına yuvarladı.

Bugün İtalyan milleti 18 senelik diktatörlükten sonra mühim bir karar vermek mecburiyetindedir. İtalya, her yerde, havada, karada, denizde, Afrikada, her yerde darbeler yiyor. Brenner'de tehlike başgöstermiştir. İtalya, Gesta - po'nun istilâsile karşılaşmakta ve yaman bir tethişle, en feci esaretle yüzyüze geliyor.

Bir adam, bir tek adam sizi bu hale sürükledi. Fakat bir gün gelecek, İtalyan milleti kendi mukadderatını tekrar kendi eline alacaktır. Bugün gelmiştir bile.»

Bir Norveç şilepi battı

Stokholm 23 (a.a.) — «Stefani» Diana ismindeki 3500 tonluk Norveç şilepi İngilterenin şark sahili civarında bir torpile çarparak batmıştır. İnfilâk neticesinde şilepin mürettebatından on beş kişi ölmüştür.

HARB VAZİYETİ

(Baştarafı 1 inci sahifede)

miş olmalarındadır. İtalyan resmi tebliği Fiume üzerine bombalar atıldığını söylediğine nazaran, Triyestenin cenub doğusunda ve Yugoslavya hududunda bulunan bu şehir de, gene Adriyatikten gelen tayyarelerin hücumuna uğramıştır.

Bu haav filosu, uzun kış gecelerinin karanlığından istifade ederek Adriyatiğe girmiş olan İngiliz tayyare gemilerinin, yahud da Yunanistandaki tayyare üslerinin birinden uçmuş olsa gerektir. İngilterenin cenub doğusundan Adriyatiğin şimal kıyıları 1200 kilometre mesafededir. Gidip gelme 2400 kilometre eder. Gerçi, İngiliz tayyareleri 3000 kilometrelik seferler dahi yapmışlarsa da, Yunanistandan, meselâ Selânikten hareket edecek tayyareler, Venediğe kadar gidip gelme 2000 kilometre katedecekleri ve bu kış gecelerinde Alpleri aşmak güçlüğünden de kurtulacakları için, Venediği, Fiume'yi bombardıman etmek için, Yunanistandaki üslerden hareket etmek, elbette daha müreccahtır. Fakat dediğimiz gibi saatte 30 milden fazla sür'ati olan İllustrious gibi yeni tayyare gemileri, akşam karanlığı basarken meselâ Korfudan hareketle Otrant kanalından girip 25 mil sür'atle Adriyatiğin muayyen bir noktasına kadar gider, ondan sonra bombardıman tayyarelerini uçurur. O vakit tayyarelerin katedecekleri mesafe yarı yarıya azalır ve bombardımandan sonra tayyareler de, gemi de şafak sökmeedn, İtalyan hava filolarının hücum mıntakası dışına çıkabilirler. Korfudan Venedik 900 kilometre mesafede olduğuna göre, tayyare gemisi, Adriyatiğin içine 500 kilometre kadar girebilir ve böylece bombardıman tayyareleri 1800 - 2000 kilometre yerine, bunun yarısını uçmuş olurlar. Esasen, tayyare gemilerinde bulunan ve evsafı ilân edilmiş olan 5 - 6 senelik bomba tayyareleri de -yeni tipler değil- 1000 kilometre kadar uçabilirler. Yeni tiplerin daha uzak mesafeler katedebildikleri şüphesizdir.

Şimali Adriyatığı ister tayyare gemilerinden, ister Yunan üslerinden hareket eden tayyareler dövsün, mühim olan nokta, İngilterenin İtalyayı, aynı zamanda, şimalden ve cenubdan dövebilmesidir. Böylece, kışın, Alp dağlarının mâğrur karlı şahikaları İngilizlerin İtalyayı bombalamalarına mâni olamıyacaktır. Ve böylece İtalya halkı, İngiliz tayyarelerinin dövemiyeceği yer kalmadığını öğrenmiş oluyor.

Libya cephesinde

Bu cephede yeni bir şey yoktur. İngiliz topçusu Bardia'yı dövmekte, müstahkem mevki etrafındaki İngiliz hazırlıkları terakki etmektedir. Alınan esirlerden kamplara gönderilenler, yuvarlak hesab 36,000 kişiyi bulmuştur.

Londranın verdiği malûmata göre Mareşal Graziani, Sinyor Mussoliniye gönderdiği raporda, mağlûbiyete sebeb olarak motörlü İngiliz kuvvetlerinin ezici üstünlüğünü ve İngilizlerin dünyanın dört kıt'asından topladıkları efradın pek güzide olduğunu ileri sürmüştür.

İtalyanlar Sidi Barrani'den Mersa Matruh'a ilerlemek üzere hazırımşlar; yalnız nakliye kamyonları bekleyorlarmış. Onlar bu kamyonları beklerken İngiliz Ortaşark ordusu başkumandanlığı askerliğin «hasma takaddüm ve sebkat» denilen düşmandan evvel davranma prensipini tatbik etmiş ve ilk yumruğu yapıştırmıştır. Düşmandan evvel davranma, ekseriya böyle çok iyi neticeler verir; bu defa da öyle olmuştur. İkinci darbeyi indirmek hususunda da İngilizlerin gene düşmandan evvel davranacaklarını kabul etmek yanlış olmaz. Çünkü, İtalyanlar, ilk darbenin sersemliği ve zayiatile iyi bir vaziyette değildirler. Galibin hazırlanması, elbette mağlûbunkinden daha kolay olur. Hele bu galib, denize ve havaya hâkim olan, arkasında koca Mısır bulunan zengin İngiltere olursa.

Arnavudluk cephesinde

Yunan topçusunun dövdüğü Himaraya Yunan kıt'aları muzafferen girmiştir. Burada bir Karagömlekli tabur teslim olmuştur. Arazi düz ve kaçmağa müsaid olduğuna göre, Karagömlekli taburun ya kacacak hali kalmamıştır; yahud da büyük kısmın ric'atini temin etmek için fedaî bir ardcı vaziyetinde, sona kadar mevzilerinde kalmış; sonra Yunanlılar tarafından çevrilerek esir edilmiştir. Himara zaptedilmeden evvel, Yunanlılar İtalyanları buraya hâkim olan kuvvetli mevzilerinden çıkarıp atmışlar ve bol malzeme iğtinam etmişlerdir.

Kilissura ve Tepedelendeki mümtaz İtalyan kıt'alarının şiddetli mukavemeti de buralara doğru taarruz eden Yunanlıları durduramamıştır. Yunanlılar, şimdi bu iki mevkie çok sokulmuşlardır. Yeni bir hamle, bu mıntakada, su birkaç gün içinde, dostlarımıza, güzel bir muvaffakiyet kazandırabilir.

Daha şimalde Efzunlar, İtalyan dağ kıt'alarını sürüp atarak birçok köy ve tepeyi zaptetmişlerdir. Yunan ordusu, cephenin her tarafında birçok ganaim almıştır. Bu da İtalyan askerlerinin, kendi başlarını kurtarmağa baktıklarını ve malzemeyi filân unuttuklarını gösteriyor. Demek ki İtalyan ordusu manen ve maddeten fena bir haldedir.

Hulâsa, Arnavudluk cephesinde, Yunan taarruzu devam ediyor ve ağır ağır ilerleyor. İtalyan ordusu, bütün gayretlerine rağmen bu taarruzu durduramamıştır. Yunanlılar, bir buçuk aydanberi teşebbüsü ellerinde bulunduruyorlar; harekâta hâkimdirler.

Avlonyaya, 40 kilometre mesafe kalmıştır. İtalyanlar, burayı büyük gayretlerle tahkim ediyorlarsa da, Yunan ordusu, Avlonyayı bir defa karadan sarınca, bu limanın, denizden ve havadan da yapılacak sıkı bir tazyika mukavemet edemiyeceği şüphesizdir.

İtalyanların Arnavudlukta 50 avcı tayyaresile 9 İngiliz tayyaresine yaptıkları hava hücumunda sayıca daha zayıf İngiliz avcıları karşısında 18 tayyare zayi etmiş olmaları da kayda değer. Demek ki İtalyan hava kuvvetleri burada da zaaf göstermeğe başlamışlardır.

***

Singapurda yeni kıtaat toplandı

İngiltere, Malezya topraklarını da müdafaaya hazırlanıyor

Singapur 23 (a.a.) — Umumî vali Sir Shenton Thomas beyanatta bulunarak Singapur ve Penang'da olduğu gibi Malezya topraklarının da müdafaa haline konulmakta olduğunu bildirmiştir.

Umumî vali Singapur'a gelen kıt'aların yüksek mevcudiyetini kaydettikten sonra demiştir ki:

«— Gerek bu müdafaa tertibatı, gerek asker mevcudunun çokluğu, Büyük Britanyanın muhafaza ile mükellef olduğu yerleri himayeye ne derecede az - metmiş olduğunu ispat eder.»

Umumî vali, Malezyanın daha müessir bir tarzda müdafaası için sivil müdafaa işlerine aid plânların genişletildiğini ve tesri edildiğini bildirmiştir.

Gelen kuvvetler

Singapur 23 (a.a.) — Uzakşarktaki İngiliz başkumandanı hava Mareşalı Sir Brooke Pouham tarafından neşredilen bir tebliğde, Uzakşark başkumandanlığına her sınıfa mensub mühim takviye kıt'alarının son günlerde Malezyaya gelmiş olduğu bildirilmektedir.

Bu takviye kıt'aları, Hindli piyade askerinden, hava kuvvetlerine mensub subay ve erlerden, topçu kuvvetlerinden, istihkâm kıt'alarından ve muavin sınıflardan terekküb etmektedir.

Bardia'nın düşmesi gün meselesi

(Baştarafı 1 inci sahifede)

lar. Bu kuvvetler, karadan her taraftan çevrilmiş bulunmaktadır. Yegâne şansları denizden imdad alabilmelerindedir. Halbuki bu tarafta da İngiliz donanması daima müteyakkız bir halde bulunmaktadır.

Hava taarruzları

Kahire 23 (a.a.) — Ortaşark İngiliz hava kuvvetlerinin dün neşrettiği tebliğ:

20 - 21 ilkkânun gecesi zarfında İngiliz hava kuvvetlerine mensub tayyareler Bingazi ile Birka'ya taarruz etmişlerdir. Birka'da yangınlar ve infilâklar müşahede edilmiş ve dağınık bir halde yerde duran tayyareler 150 metre irtifadan mitralyöz ateşine tutulmuştur. Diğer tayyareler tarafından Bingazi'de yapılan bombardımanlar neticesi dalgakıran üzerinde müteaddid infilâklar husule gelmiş ve harb gemilerinin yakınında iki yangın görülmüştür.

Bardia ve Tobruk mıntakalarında birçok keşif uçuşları yapılmış ve Savoi 79 tipinde bir düşman bombardıman tayyaresi alevler içinde düşürülmüştür.

Cenubî Arnavudlukta Tepedelen civarında devriye uçuşları yapan avcı tayyarelerimiz S. 79 tipinde bir düşman bombardıman tayyaresi teşekkülüne tesadüf ederek bunlardan birisini imha etmiştir. Aynı devriye filotillâsı diğer bir bombardıman teşekkülüne tesadüf ederek bundan da iki tayyare düşürmüştür.

Şarkî İtalyan Afrikasında Asmara üzerine bir gece akını yapılmıştır. Bir fabrikanın büyük bir atelyesinde yangın çıkmış ve atelye şiddetle yanmıştır. Aynı zamanda infilâklar da tespit edilmiştir.

Bütün bu harekâttan tayyarelerimiz üslerine dönmüşlerdir.

Mareşal Graziani'nin raporu

Londra 23 (a.a.)— Reuter bildiriyor: Şimalî Afrikada İtalyan kuvvetlerinin başkumandanı Mareşal Grazziani garb çölündeki harekâtın ilk safhası hakkında Mussolini'ye verdiği raporda, İngiliz muvaffakiyetlerini motörize kuvvetlerin ezici bir üstünlüğünde olmasına atfetmektedir. İngiliz kıtaatının kuvvetli oluşunu da bilhassa dört kıt'adan toplanan güzide efradın mevcudiyetinde bulmaktadır.

Resmî İtalyan kaynaklarından alınan haberlere göre, İngiliz taarruzu tam İtalyanların Sidi - Barrani'den Marsa Matruh'a doğru ilerlemek üzere hazırlıklarını ikmal ettikleri sırada yapılmıştır. İtalyanlar yalnız İtalyadan nakliye kamyonlarının gelmesini beklemekte imişler.

İtalyan tebliği

İtalyada bir mahal 23 (a.a.) — İtalyan orduları umumî karargâhının 199 numaralı tebliği:

Bingazi hududu mıntakasında vaziyet değişmemiştir. Düşmanın bir ileri üssünün havadan bombardımanına ve zırhlı vesaitine taarruz edilmiştir.

Bir torpil tayyaremiz bir İngiliz muavin kruvazörüne torpil isabet ettirerek batırmıştır.

Şarkî Afrikada yukarı Sudanda düşmanın bazı motörlü vasıtalarile tesisatı bombardıman edilmiştir.

21 - 22 kânunuevvel gecesi anavatan topraklarına düşman tarafından yapılan bir hava akını esnasında birkaç bomba atılmışsa da hasar ve insanca zayiat yoktur.

Türk tarihi hakkında konferans

Eminönü Halkevinden:

26 ilkkânun 1940 perşembe günü saat (18) de evimizin Cağaloğlundaki salonunda Üniversite Edebiyat Fakültesi profesörlerinden Mükremin Halil tarafından (TÜRK TARİHİ) mevzuunda bir konferans verilecektir. Davetiye yoktur.

YUNAN ORDUSU ZAFER YOLUNDA!

[Baş tarafı 1 inci sahifede]

mühim bir geçid noktasını teşkil eden Froşayı işgal etmişlerdir. Bu mıntakadaki iki İtalyan tümeni muhasara edilmiş, ya imha veyahud esir edileceğine muhakkak nazarile bakılmaktadır.

Yunanlılar 23 İtalyan tayyaresi tahrib ettiler

Atina 23 (a.a.) — Atina ajansının bir telgrafına göre Yunanlılar dün İtalyanların 18 avcı, 3 bambardıman tayyaresini düşürmüşler, 2 tanesini de hasara uğratmışlardır.

İtalyanlara göre

İtalyada bir mahal 23 (a.a.) — Yunan cephesinde düşman taarruzları mukabil taarruzlarımızla tardedilmiştir. Düşmana mahsûs derecede zayiat verdirilmiş ve otomatik silâhlar iğtinam edilmiştir.

Avcı tayyarelerinden mürekkeb teşekküllerimiz Blenheim tipindeki dokuz tayyareden mürekkeb bir teşekküle tesadüf ederek üç düşman tayyaresi düşürmüştür.

İtalyan hava taarruzu duruyor

Atina 23 (a.a.) — Emniyet nezaretinin dün akşamki tebliği:

Bugün memleket içinde sükûnetle geçmiştir.

Himaranın alınmasından evvelki vaziyet

Atina 23 (a.a.) — Resmî Yunan sözcüsü askerî harekât hakkında beyanatta bulunmuştur.

Yunan topçusu şimdi Adriyatik sahillerinde Himara şehrini dövmektedir. Kıt'alarımız bu mıntakada düşmanı çok kuvvetli mevzilerinden atmıştır. İtalyanlar pek çok harb malzemesi bırakmıştır. İtalyan ricati sahil boyunca devam etmektedir.

Merkez mıntakasında, Tepedelen ve Klisura askerî şehirlerinin bulunduğu yerlerde düşmanın mümtaz kıt'aları şiddetle mukavemet etmektedir. Fakat Yunan ilerleyişini durduramamışlardır. İtalyanlar ağır zayiata uğramışlar ve pek çok harb malzemesi bırakmışlardır.

Daha şimalde, İtalyan dağ kıt'alarının mukavemet gösterdiği mıntakada Yunanlılar ilerlemişler ve birçok köy ve tepeler zaptetmişlerdir.

İtalyan tayyarelerine karşı, Yunan tayyareleri ve yerde bulunan mitralyözler parlak muvaffakiyetler elde etmişlerdir. Yeniden 18 İtalyan tayyaresi muhakkak ve diğer iki tayyare de muhtemel olarak düşürüldüğü tespit edilmiştir. Bunların arasında yerden mitralyöz ateşile düşürülen üç İtalyan tayyaresi vardır.

Günün Bulmacası

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1									■
2					■				
3						■			
4						■		■	
5		■							
6			■	■					
7						■		■	
8	■								■
9					■		■		

Soldan sağa:

1 — Gelecek. 2 — Fazla - Feci. 3 — Beyin - Caka. 4 — İnsanı idare eden kuvvet. 5 — Tevatür. 6 — Bir çeşid tuzak - Adlar (cemi) 7 — Muhtelif cinste yemişler. 8 — Hâmile bakire (iki kelime) 9 — Yüksek mertebe - İkametgâh.

Yukarıdan aşağıya:

1 — Evlenme. 2 — Diğer - Arnavudların bir kısmı. 3 — Bazı hayvanların tuvaleti - Fikir ve mütalea. 4 — Eski mektublardan - Doğum mütehassısı. 5 — Durmadan söyler. 6 — Bir harfin okunuşu - Bir emir - Bir edat. 7 — Portakalı meşhur bir şehrimizin halkından. 8 - İplik gibi incedir - Bir emir - Bir harfin okunuşu. 9 — Mutasavvifane düşünen.

Evvelki bulmacanın halledilmiş şekli

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	A	V	L	O	N	Y	A	■	A
2	S	A	İ	T	■	A	D	A	B
3	T	İ	M	■	A	H	İ	Z	E
4	E	T	A	M	İ	N	■	I	S
5	G	■	N	A	L	İ	Ş	■	İ
6	M	A	■	D	E	■	A	R	Ş
7	E	B	E	D	■	E	P	İ	■
8	N	A	C	İ	■	G	I	D	A
9	■	N	E	■	F	E	R	A	G

Ankara Bor. 23/12/940

Londra	1 Sterlin	5,24
Nevyork	100 Dolar	132,20
Cenevre	100 İsv. Frc	29,6875
Atina	100 Drahmi	0,9975
Sofya	100 Leva	1,6225
Madrid	100 Peçeta	12,9375
Belgrad	100 Dinar	3,175
Yokoha.	100 Yen	31,1375
Stokholm	100 İsveç K.	31,0050

ESHAM VE TAHVİLÂT

Ergani	19,76
Sıvas - Erzurum	19,13

ACELE SATILIK

70×100 eb'adında bir matbaa makinesi ehven fiatla acele satılıktır. Taliblerin İstanbul, Ankara caddesi Sertel matbaası sahibi Yusuf Kenana müracaatleri.

Deniz Gedikli Erbaş Orta Okulu Müdürlüğünden :

Okulumuza ücretli bir riyaziye ve bir gemicilik öğretmeni alınacaktır.

Şartlar :

1 — Riyaziye öğretmenliği için Üniversite mezunu olmak veya Üniversiteden öğretmenlik vesikası almış bulunmak,

2 — Gemicilik öğretmenliği için meslek okullarından mezun ve bu vazifeyi yapabileceğine dair elinde bonservis bulunmak.

A — Askerlikle ilişiği bulunmamak

B — Ücret miktarı barem kanununa göre Millî Müdafaa Vekâletince tayin edilecektir.

Bu vazifelere taliblerin acele Kasımpaşadaki Deniz Gedikli Okulu Müdürlüzüne müracaatleri. (11759)

Yolunda giden çocuk..

Pirinç, Mercimek, Bezelye, Yulaf, Patates, Nişasta, Kornflau, İrmik vesair hububat unları tercih, sizi aldatmıyacak en doğru hakikat işaretidir. Israrla

ÇAPAMARKA Müstahzaratını

İsteyiniz. HER YERDE VARDIR.

Ticaret Vekâleti İç Ticaret Umum Müdürlüğünden :

30/11/930 tarihli kanunun ecnebi sigorta şirketleri hakkındaki mülga ikinci faslı ahkâmına tevfikan mukaddema tescili yapılmış olan (Compağnia di Assicurazione de Milano) sigorta şirketi ahiren tatbik mevkiine konulan 25/6/927 tarih ve 1149 sayılı sigorta şirketlerinin teftiş ve murakabesi hakkındaki kanunun mevaddı mahsusasında yazılı vecibeleri vaktinde yapmıyarak Türkiyedeki faaliyetine nihayet verdiğini bildirmiş olduğundan bu şirketle alâkası olan sigortalıların Ticaret Vekâletine müracaat etmeleri ilân olunur.

Deniz Levazım Satınalma Komisyonu ilânları

Miktarı	Cinsi	T. Bedeli Lira	Teminatı Lira K.	Eksiltme gün ve saati
40,000 kilo	Yoğurt	10,000	750,00	6 ikincikânun 941 pazartesi 14
60,000 kilo	Süt	10,458	784,35	6 ikincikânun 941 pazartesi 15,30

1 — Yukarıda miktar, cins, tahmin bedeli, ilk teminatı ve eksiltme gün ve saatleri yazılı iki kalem gıda maddesinin hizalarında gösterilen tarihlerde kapalı zarfla eksiltmeleri yapılacaktır.

2 — İsteklilerin 2490 sayılı kanunun tarifatı dahilinde tanzim edecekleri kapalı teklif mektublarını muhtevi kapalı zarflarını en geç hizalarında gösterilen saatlerden birer saat evveline kadar Kasımpaşada bulunan Komisyon Başkanlığına makbuz mukabilinde vermeleri. (11902)

2 aded	Cift ibreli hassas stop vaç	zemenin her bir kalemi 26 birincikânun 940 perşembe günü saat 14 ten itibaren ayrı ayrı pazarlıkla alınacaktır. İsteklilerin Kasımpaşada bulunan Komisyona müracaatleri. (12082)
70 »	Pırıldak «komple»	
4 »	Dizel dinamo	
1000 »	Peksimet sandığı «Resim ve evsafına göre»	

Yukarıda cins ve miktarı yazılı mal-

Harb Akademisi Satınalma Komisyonundan :

Mecmuuna tahmin edilen bedel 253 lira 25 kuruş olan 47 kalem köhne eşya ile 200 lira tahmin edilen 800 aded boş tenekenin ayrı ayrı açık arttırma ile satışları 26/12/940 perşembe günü saat 14 te Akademi Satınalma Komisyonunda yapılacaktır. Eşyalar hergün Akademi debboyunda görülebilir. Arttırma müzayedesine iştirak edeceklerin müzayededen evvel eşyalar için 19 lira 50 kuruş, tenekeler için 15 lira mukabilinde Beşiktaş Malmüdürlüğünden getirecekleri makbuzla mezkûr günde Komisyonumuza müracaatleri. (12060)

Alenî Müzayede Tarlabaşı Maliye Şubesi Tahsil Şefliğinden :

Beyoğlunda Balıkpazarında 43 sayılı dükkânda kasablık etmiş olan Hiristonun kazanc vergisi borcundan dolayı mahcuz «D. R. V.» markalı üç kapaklı 2 metre 10 uzunluğunda ve 1 metre 35 genişliğinde az müstamel buz dolabı 26/12/940 tarihinde saat onda mezkûr dükkânda satılacaktır. İsteklilerin mahallinde bulunmaları ilân olunur. (12064)

TİMOFUJ

Barsak kurtlarından (Abdest bozan) dediğimiz şeritlerin devasıdır. 14 yaşından üstün olanlar kullanırlar. İstimal tarzı kutuların içinde yazılıdır. Her eczanede bulunur. Sıhhat Vekâletinin müsaadesini haizdir.

Fiatı 75 kuruştur.

REÇETE İLE SATILIR.

Müteahhidlerin Nazarı Dikkatine Maliye Vekâletinden :

Hazine ve merkez muhasebeciliği veznelerinden 5000 liradan ziyade müteahhid alacakları bademe çarşamba günü tediye olunacaktır.

.....Müteahhid alacaklarına aid ita emirlerinin tediye gününden evvel Divanı Muhasebata vize ettirilmiş olmak şartile çarşamba günü sabah saat dokuzu kırk beş dakikaya kadar tediye listesine ithal edilmek üzere muhasiplikle re ibraz ve teslimi lâzımdır.

Tediyenin 25/12/940 tarihinden itibaren bu şekilde yapılacağı ilân olunur. 8849 (12067)

MUAMELE VERGİSİNE

Tâbi müesseselerin 1941 den itibaren tutacakları 1 - 7 nümune üzerine hazırlanmış

(İMALÂT) - (MUAMELE) (EMTİA, İTHALÂT ve İHRACAT)

(SATIŞ) defterlerile (AYLIK BEYANNAMELER) Defterlerimizin 25, 50, 100 ve daha fazla sahifelileri mevcuddur.

Yukarıdaki defterlerin nasıl kullanılacağına dair izahname Fi: 25 Kr.

Umumî satış yeri: İNKILÂP KİTABEVİ İstanbul Ankara Cad. 155

Üsküdar C. M. U. liğinden:

Üsküdar Adliye binasının bodrum kat pencerelerine yaptırılacak demir parmaklıkların 21/12/940 günü yapılacak açık eksiltmesinde teklif edilen bedel Hazine menfaatine uygun görülmediğinden Eksiltme ve İhale Komisyonunca 10 gün uzatılarak 2/1/941 perşembe günü saat on bire bırakılmıştır. 7, 11, 14, 18/12/940 günlü Tan, Cumhuriyet, Akşam, Son Posta gazetelerindeki ilânatta yazılı şart dairesinde vesaiki haiz olanların gelmeleri ilân olunur. (12091)

Sizi Saadete Götüren

PUDRA RENGİNİZ Hangisidir ?

On kadında Dokuzu fena renkte pudra kullanır

Fena renkte bir pudra, yüzünüze «makyajlanmış» ve çirkin bir manzara verir ve sizi daha yaşlı gösterir. En muvafık rengi bulmanın yegâne çaresi, yüzünüzün bir tarafına bir renk ve diğer tarafına başka renk pudra tecrübe etmektir. Bu tecrübeyi **Tokalon** pudrasının yeni ve cazib renklerile yapınız. Bu yeni renkler gayet modern «Chromoscope» makinesi sayesinde karıştırılmıştır. Sihrâmiz bir göz, hemen kusursuz bir itina ile renkleri intihab eder ve artık «makyajlanmış» manzaraya nihayet verir. Cild ile gayet güzel bir tarzda imtizac eden bu pudra, âdeta tabii gibi gösterir. **Tokalon** pudrası hususî bir usul dahilinde «Krema köpüğü» ile karıştırılmıştır. Bu sayede bütün gün sabit kalır ve ne yağmur ve rüzgârdan, ne de fazla terlemeden kat'iyyen müteessir olmaz. Hemen bugünden **Tokalon** pudrasını tecrübe ediniz. Teninizin güzelleştiğini göreceksiniz.

TOKATLIYAN OTELİ

YILBAŞI REVEYONU

için masalarımızı şimdiden ayırtınız.

ATRAKSYON - SÜRPRİZ - MUHTELİF EĞLENCELER FEVKALÂDE ORKESTRA

Bayan Erika Alamer

Beyoğlunda yeni açtığı

SÜSLEN MODEL EVİ

LÂLE SİNEMASI karşısı ÇİĞ apartımanın 3 numarasında; Avrupadan getirtmiş olduğu en son modeller :

RENAR ARJANTELİ, ASTRAGANLI, VİZONLU ve SPOR Mantoları, Gece tuvaletleri, Roblar vs.., satılmaktadır.

Askerî Fab. Satınalma Komisyonu ilânları

Hava Çekici Alınacak

Yeni veya az kullanılmış hava çekicine ihtiyac vardır. Elinde olup da satmak istiyenlerin bir istida ile Askerî Fabrikalar Umum Müdürlüğüne müracaat etmesi ve bu istidaya çekiçlerin eb'ad ve evsafile markasının ve fiatının da ilâvesi rica olunur. (12062)

ŞİŞLİ

Bulgar hastanesinden:

8000	Kilo ekmek
10000	Kilo inek sütü
1000	Kilo sığır eti
1200	Kilo koyun eti

Yumurta, bakkaliye erzak, sebze, kömür, odun vesaire... 1941 senesi nihayetine kadar bir senelik ihtiyaç için yukarıda miktarları gösterilen erzak 30/12/940 tarihinde pazartesi günü saat 15 te eksiltmeye konulacağından iştirak etmek istiyenlerin her gün hastahane idaresine müracaatleri ilân olunur.

Do tor ÇİPRUT

Cildiye ve Zühreviye mütehassısı Beyoğlu Yerli Mallar Pazarı karşısında Posta sokağı köşesinde Meymenet apartımanı. Tel: 43353

Sahib ve Başmuharriri: YUNUS NADİ

Umumî neşriyatı idare eden Yazı işleri müdürü: HİKMET MÜNİF ÜLGEN

Cumhuriyet Matbaası

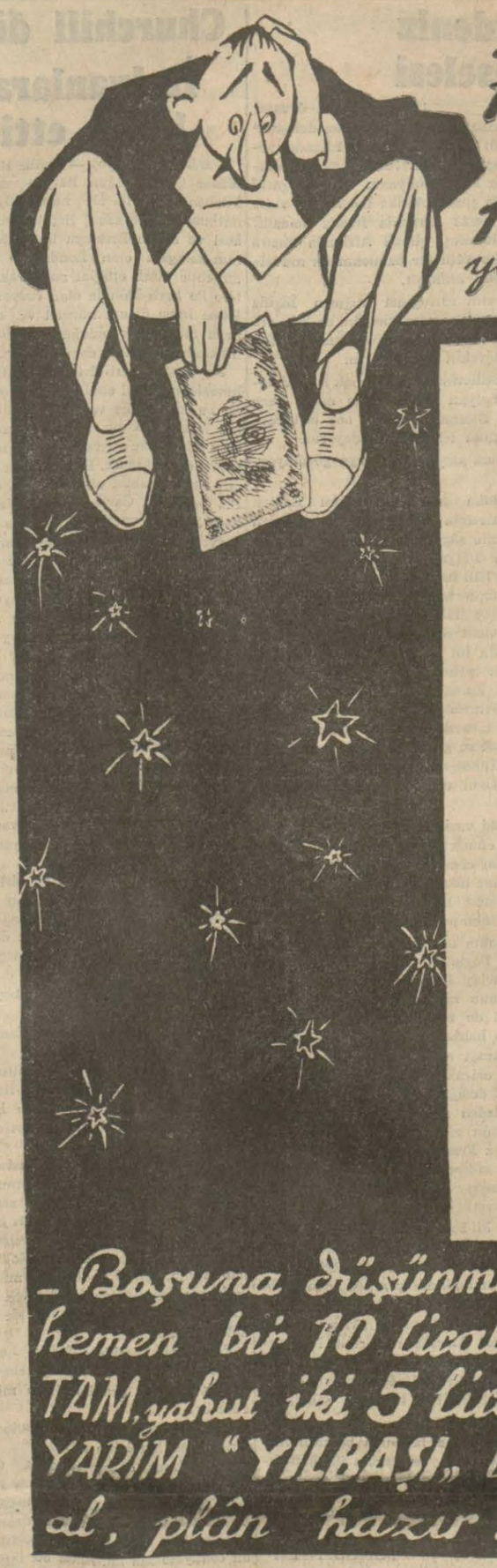

— Şu 10 liramı 100 lira, 1000 lira, 10,000 lira, 100,000 lira yapabilecek bir plân düşünüyorum!

MİLLÎ PİYANGO

1941 Yılbaşı Plânı

İkramiye adedi	İkramiye miktarı Lira	İkramiye tutarı Lira
1	100.000	100.000
1	50.000	50.000
1	40.000	40.000
1	30.000	30.000
2	20.000	40.000
10	10.000	100.000
50	5.000	250.000
50	3.000	150.000
100	2.000	200.000
500	1.000	500.000
1.000	500	500.000
2.000	100	200.000
5.000	50	250.000
100.000	5	500.000
108.716		2.910.000
2.584	Teselli mükâfatı	120.950
111.300		3.030.950

Tam bilet 10 lira — Yarım bilet 5 lira

— Boşuna düşünme de hemen bir 10 liralık TAM, yahut iki 5 liralık YARIM "YILBAŞI" bileti al, plân hazır!

NECİPBEY

YAĞSIZ KREMİ : Genclik ve güzellik rolünü oynamaktadır.

Çünkü NECİPBEY Kremi formülünde öyle bir sır vardır ki: En soluk ve buruşuk çehreleri güzelleştirir, gencleştirir. El ve yüzdeki sivilce ve lekeleri bırakmaz. Cildi kadife gibi yumuşatır. Kutusu 7.5, Tüp 20, Vazo 40 kuruştur. Her mağazada bulunur.

İstanbul Vakıflar Direktörlüğü ilânları

Semt, mahalle	Cadde, sokak	No.	Cinsi	Muhammen aylık Lira K.
Bahçekapıda 4 üncü birinci katında	Vakıf hanın	37	Oda	16 00
Koca Mustafapaşa Cambaziye	Abdullahdede	20	Ev	8 00
Fatih Aşıkpaşa	Aşıkpaşa medresesi	arsası		2 00

Yukarıda yazılı mahaller kiraya verilmek üzere arttırmaları uzatılmıştır. İsteklilerin ihale günü olan 27 kânunuevvel 940 cuma günü saat 15 e kadar Çemberlitaşta İstanbul Vakıflar Başmüdürlüğünde Vakıf Akarlar kalemine gelmeleri. 12089)

Türkiye Cumhuriyeti ZİRAAT BANKASI

Kuruluş tarihi: 1888. — Sermayesi: 100,000,000 Türk lirası.
Şube ve ajans adedi: 265.

Ziraî ve ticarî her nevi banka muameleleri.

Para biriktirenlere 28,800 lira ikramiye veriyor.

Ziraat Bankasında kumbaralı ve ihbarsız tasarruf hesablarında en az 50 lirası buulnanlara senede 4 defa çekilecek kur'a ile aşağıdaki plâna göre ikramiye dağıtılacaktır:

4	aded	1.000	liralık	4.000	lira	100 aded 50 liralık 5.000 lira	
4	»	500	»	2,000	»	120 » 40 » 4,800	»
4	»	250	»	1,000	»	160 » 20 » 3,200	»
40	»	100	»	4,000	»		

DİKKAT: Hesablarındaki paralar bir sene içinde 50 liradan aşağı düşmiyenlere ikramiye çıktığı takdirde % 20 fazlasile verilecektir

Kur'alar senede 4 defa, 1 eylûl, 1 birincikânun, 1 mart ve 1 haziran tarihlerinde çekilecektir.

Karacabey Harası Müdürlüğünden :

Haranın (250) lira aylık ücretli doktorluğu münhaldir. Bu vazifeye Harada oturmak şartile bir münasibi alınacaktır.

İsteklilerin bütün vesaikile ve diploma asıl veya musaddak suretile 10/1/941 tarihine kadar Haraya tahriren veya şifahen bizzat müracaatleri ilân olunur. (11955)

GRİPİN

Baş, Diş, Nezle, Grip, Romatizma

Nevralji, Kırıklık ve Bütün Ağrılarınızı Derhal Keser

İcabında günde 3 kaşe alınabilir. TAKLİTLERİNDEN SAKININIZ. HER YERDE PULLU KUTULARI ISRARLA İSTEYİNİZ

Devlet Denizyolları işletme U. M. ilânları

Karadeniz Postası

24/12/940 Karadeniz yolu salı postası yapılmıyacaktır. 26/12/940 perşembe günü saat 12 de kalkacak Ege vapuru gidiş ve dönüşte salı postası iskelelerine de uğrıyacaktır. (12093)

Karacabey Merinos Yetiştirme Çiftliği Müdürlüğünden:

Cinsi	Kilosu	Muhammen fiatı Kuruş
Merinos koyun ve koç yünü	7830	100
Merinos kuzu yünü	7000	110
Kıvırcık koyun yünü	2598	80

Cins ve miktarı yukarıda yazılı yünler kapalı zarf usulile arttırmaya çıkarılmıştır. Arttırma 30 birincikânun 940 tarihine tesadüf eden pazartesi günü saat 15 te Çiftlik Müdürlük binasında yapılacaktır. Muvakkat teminat 1321 liradır. Satış şartnamesi Çiftlik Muhasebesinde ve Bursa Merinos Y. Müfettişliğinde yapağılar ise Çiftlik Merkez Ambarında hergün görülebilir. İsteklilerin ayni gün ve saatte Çiftlik merkezinde bulunmaları. (11761)

Kadıköy Manavlarına Kolaylık

Yaş Meyva ve Sebze Satış Kooperatifleri birliği Kadıköy halkına ve manavlarına kolaylık olmak üzere Kadıköyünde açtığı toptancı mağazasında Hâl fiatına yaş meyva satmağa başladığı ilân olunur.

Toptancı Mağazası, Kadıköy İskele caddesi No. 29, Telefon : 60038